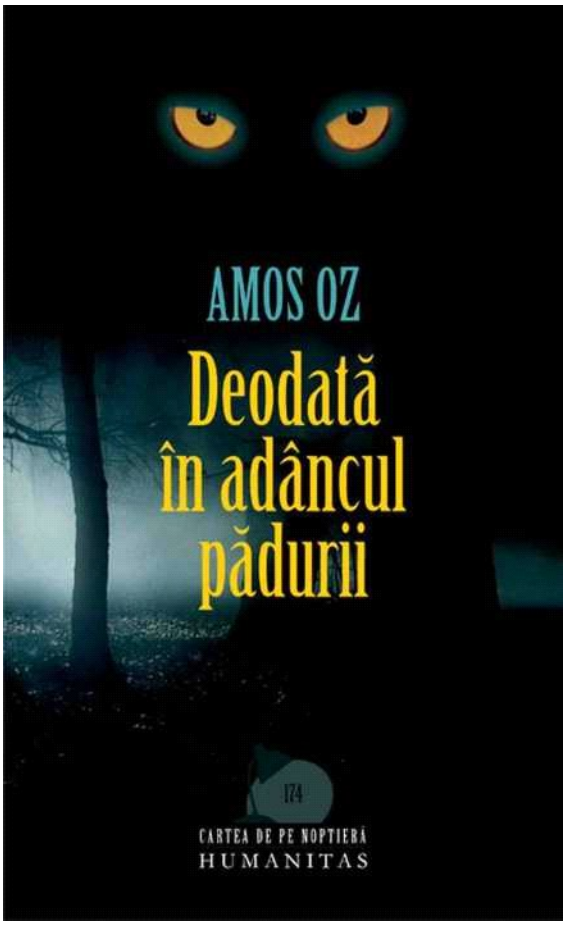

Există cărţi de care rămâi cumva îndrăgostit: crezi că le-ai uitat şi totuşi le duci atât de tare dorul… Sau cărţi cărora le-ai presimţit miracolul, fără să le fi cunoscut vreodată. Cărţi gata să te iubească, adunate pentru tine în colecţia CARTEA DE PE NOPTIERĂ.

Un sat înconjurat de munţi, la capătul lumii. Un loc tăcut, trist, blestemat, din care într-o noapte au fugit toate animalele. De atunci, locuitorii nu se mai aventurează în pădure. Un zid al tăcerii înconjoară până şi amintirea vieţii de altădată. Doi copii, Maya şi Matti, se hotărăsc să dezlege misterul şi pătrund în

pădurea adâncă, gata să înfrunte tenebrele şi pe Nehi, Duhul Muntelui…

„O fabulă despre exil şi excludere, despre virtuţile inocenţei, despre forţa memoriei şi a cuvântului”.

Lire

Amos Oz, cel mai important prozator şi eseist israelian, s-a născut în 1939 la Ierusalim, părinţii săi fiind originari din Polonia şi Rusia. La cincisprezece ani se stabileşte în kibbutzul Hulda, unde îşi schimbă numele din Klausner în Oz. După absolvirea Facultăţii de Filosofie a Universităţii Ebraice din Ierusalim revine în kibbutz, unde practică agricultura şi predă la liceul local până în 1986, când se mută cu familia în oraşul Arad, în apropierea Mării Moarte. Primul său volum de povestiri, *Acolo unde urlă şacalii,* apare în 1965, fiind urmat de romanul *Altundeva poate* (1966). În 1967 luptă în Războiul de Şase Zile, iar în 1973 participă la Războiul de Yom Kippur. După succesul internaţional al romanului *Soţul meu, Michael* (1968), scriitorul continuă să publice cărţi de ficţiune: *Pacea perfectă* (1982), *Cutia neagră* (1987), distins cu premiul Femina etranger, *Să cunoşti o femeie* (1989), *Fima* (1991), *Să nu pronunţi: noapte* (1994; Humanitas Fiction, 2010), *Pantera din subterană* (1995), *Aceeaşi mare* (1999), *Poveste despre dragoste şi întuneric* (2002; Humanitas Fiction, 2008), *Deodată în adâncul pădurii* (2005; Humanitas, 2010). În 2007 îi apare romanul *Rime pentru viaţă şi moarte* (Humanitas Fiction, 2009). Amos Oz este autorul mai multor volume de povestiri (cel mai recent, *Scene din viaţa la ţară,* 2009) şi de eseuri literare şi politice (*Cum să lecuieşti un fanatic,* 2002; Humanitas, 2007). Printre numeroasele distincţii primite de autor se numără: Premiul Păcii (Germania, 1992), Premiul Israel (1998), Marele Premiu Ovidius (România, 2004), Premiul Catalonia (2004), Premiul Goethe (2005), Premiul Prinţul de Asturias (2007), Premiul Grinzane Cavour (Italia, 2007), Premiul Primo Levi (2008) şi Premiul Heinrich Heine (Germania, 2008). Preşedintele Jacques Chirac i-a înmânat, în 1997, Legiunea de Onoare.

Traducătoarea, Dana-Ligia Din, a absolvit Facultatea de Limbi Romanice, Clasice şi Orientale (Secţia chineză-franceză) a Universităţii din Bucureşti. A mai tradus, printre altele: Amos Oz (*Poveste despre dragoste şi întuneric, Cum să lecuieşti un fanatic),* Michael Flocker (*Cartea de căpătâi a hedonismului, Ghid de supravieţuire la birou),* Jean-Claude Kaufmann (*Prima dimineaţă de*

după, Femeia singură şi Făt-Frumos).

Amos Oz
Deodată în adâncul pădurii

Traducere din engleză de DANA-LIGIA DIN

Coperta: Angela Rotaru

Amos Oz
Suddenly in the Depths of the Forest
Amos Oz 2005
Translation Sandra Silverston 2010
HUMANITAS, 2010

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

OZ, AMOS
Deodată în adâncul pădurii/ Amos Oz;
trad.: Dana-Ligia Din
Bucureşti: Humanitas, 2010
ISBN 978-973-50-2685-1
I. Din, Dana Ligia (trad.)
821.111-31135.1
EDITURA HUMANITAS

***Le mulţumesc lui Din, Nadav, Alort şi Yael, dragii şi minunaţii mei nepoţi, pentru nepreţuitele lor propuneri, sfaturi întemeiate şi găselniţe care m-au ajutat la scrierea acestei poveşti*.**

1

Învăţătoarea Emanuela le-a povestit elevilor cum arată un urs, cum răsuflă peştii şi cum glăsuieşte o hienă noaptea. Ba a mai şi atârnat pe pereţii clasei tablouri cu animale şi păsări. Cei mai mulţi dintre copii râdeau de ea, pentru că nu văzuseră în viaţa lor vreun animal. Mulţi nici nu credeau că ar fi pe lume astfel de vieţuitoare. Cel puţin nu pe aici, ziceau ei. Şi apoi, învăţătoarea nu izbutise să găsească în tot satul pe cineva dornic să o ia de nevastă, spuneau ei, şi de-aia avea capul plin de vulpi, vrăbii şi tot soiul de lucruri la care se gândesc oamenii când n-au pe nimeni.

Poveştile Emanuelei le intrau copiilor pe o ureche şi le ieşeau pe cealaltă, în afară de micul Nimi, care a început să viseze noaptea animale. Cei mai mulţi dintre colegi l-au luat peste picior atunci când a doua zi dimineaţă s-a repezit să le povestească de pantofii lui maro pe care îi aşezase lângă pat înainte să se culce şi care în întuneric s-au prefăcut în doi arici care au mişunat prin odaie toată noaptea, dar dimineaţa, când a deschis ochii, iarăşi erau doar o pereche de pantofi maro. Altă dată, la miezul nopţii au intrat în odaia lui lilieci negri, l-au luat pe ciripi şi l-au dus, trecând prin zidurile casei, sus în cer, deasupra satului şi peste munţi şi păduri, până au ajuns la un castel fermecat.

Nimi era cu capul în nori şi tot timpul îi curgea nasul. Mai avea şi o strungăreaţă mare între dinţii din faţă, ca de iepure. Copiii îi ziceau strungăreţei „groapa de gunoi”.

În fiecare dimineaţă Nimi venea la şcoală şi se apuca să le povestească tuturor încă un vis, şi în fiecare dimineaţă ei ziceau: Da’ isprăveşte odată, ne-am săturat până peste cap de tine, închide odată groapa aia de gunoi! Şi dacă nu se potolea râdeau de el. Dar în loc să se supere Nimi se alătura batjocurii. Îşi trăgea nasul şi înghiţea, şi plin de încântare se striga singur cu cele mai usturătoare nume pe care i le dăduseră copiii: groapă de gunoi, căpiatu’, pantofi-de-arid.

În mai multe rânduri Maya, fata Liliei Brutăreasa, aşezată în banca din

spatele lui, îi şoptise lui Nimi: Nimi. Ascultă aici. Visează ce pofteşti tu, animale ori fete, dar ţine-le pentru tine. Nu mai spune nimănui. Nu-i bine, zău.

Matti i-a spus Mayei: Tu nu pricepi. Nimi nu are visele alea decât ca să ni le poată povesti nouă. Şi, oricum, el nu încetează să viseze nici măcar când se trezeşte, dimineaţa.

Totul îl încânta pe Nimi, totul îl făcea fericit: cana ciobită din bucătărie şi lima plină de pe cer, colierul Emanuelei şi propriii dinţi ca de iepure, nasturii pe care uita să şi-i încheie şi vântul care hăulea prin pădure. Pe Nimi îl veselea tot ce era şi tot ce se întâmpla. Şi orice flecuşteţ era destul ca să-l facă să izbucnească în râs.

Până în ziua în care a fugit de la şcoală, apoi din sat şi a urcat în pădure singur. Aproape toţi sătenii l-au căutat două-trei zile. Jandarmii l-au căutat încă o săptămână ori zece zile. După care l-au mai căutat doar părinţii şi sora lui.

S-a întors după trei săptămâni, jigărit şi jegos, plin de zgârieturi şi vână tăi, dar huhurind plin de încântare şi însufleţire. Şi de atunci încoace micul Nimi a tot huhurit şi n-a mai vorbit deloc: n-a mai scos niciun cuvinţel, nu face decât să bântuie pe uliţe desculţ şi zdrenţăros, curgându-i nasul, arătându-şi dinţii şi strungăreaţă dintre ei, şi ţopăie prin ogrăzile oamenilor ori se caţără prin copaci şi pe stâlpi, huhurind tot timpul, cu ochiul drept veşnic lăcrimos din pricina alergici.

Nu se mai putea întoarce în clasă acum, că avea huhurită. Când plecau de la şcoală, copiii huhureau anume la el, ca să-l facă să le răspundă. Îi ziceau Nimi Ciuhurezu’. Doctorul a zis că o să-i treacă după o vreme: acolo, în pădure, trebuie să fi dat peste ceva care l-a speriat ori l-a tulburat, şi acum are huhurită.

Maya i-a zis lui Matti: N-ar trebui oare să facem ceva? Să încercăm să-l ajutăm? Iar Matti a răspuns: Nu, Maya. Ceilalţi o să se plictisească repede. O să uite de el curând.

Când copiii îl urmăreau cu batjocurile lor şi azvârleau după el cu conuri de brad şi cu bucăţi de scoarţă de copac, micul Nimi o lua la fugă, huhurind. Se căţăra în cel mai apropiat copac şi de acolo, dintre crengile din vârf, huhurea iar la ei, cu ochiul lui lăcrimos şi dinţii de iepure. Iar uneori, chiar şi în puterea nopţii, sătenilor li se părea că aud în întuneric ecoul depărtat al huhuritului lui.

2

Satul era cenuşiu şi posomorât. Era înconjurat de munţi şi păduri, nori şi vânt. N-avea prin preajmă vreun alt sat. Rareori venea cineva în ospeţie, iar trecătorii nu zăboveau. Vreo treizea-patruzeci de căsuţe se răsfirau pe coasta unei văi deasupra căreia se înălţau munţi semeţi. Singura trecătoare prin munţi era spre apus, şi singurul drum către sat era prin acea trecătoare, dar nu mergea mai departe, pentru că nu exista niciun mai departe: lumea se sfârşea acolo.

Câteodată se abătea vreun meşteşugar din cei ce umblă din sat în sat ori vreun marchitan, şi alteori se ivea vreun milog care se rătăcise. Dar niciun drumeţ nu poposea mai mult de două nopţi, căci satul era blestemat: domnea acolo o tăcere sumbră, nicio vacă nu mugea, niciun măgar nu răgea, nicio pasăre nu ciripea, niciun cârd de gâşte sălbatice nu brăzda cerul pustiu, iar sătenii nu vorbeau între ei decât despre lucrurile neapărat trebuincioase. Doar zgomotul râului se auzea neîntrerupt, zi şi noapte, căci un râu aprig se năpustea printre pădurile de pe munte. Trecea prin sat, cu malurile albite de spumă, frământându-se, clocotind şi făcând bulbuci, cu un vuiet surd, până ce era înghiţit iarăşi de coturile văii şi pădurii.

3

Noaptea tăcerea era şi mai neagră şi grea decât ziua: niciun câine nu-şi întindea gâtul, cu urechile lăsate pe spate, ca să urle la lună, nicio vulpe nu schelălăia în pădure, nicio pasăre de noapte nu ţipa, niciun greier nu ţârâia, nicio broască nu orăcăia, nid un cocoş nu cucuriga în geana zorilor. Toate animalele dispăruseră de mulţi ani din sat şi din împrejurimile lui – vaci şi cai şi oi, gâşte şi pisici şi privighetori, câini şi păianjeni şi iepuri. Nu mai era nici măcar un pui de sticlete. Niciun peşte nu rămăsese în râu. Stolurile de berze şi cocori, în drumurile lor spre ţările calde şi îndărăt, ocoleau valea cea îngustă. De mulţi ani nu mai fuseseră văzute nid măcar gâze ori târâtoare, albine-muşte-fumid-viermi-ţânţari-molii.

Oamenii mari care-şi mai aminteau preferau de obicei să tacă. Să tăgăduiască. Să pretindă că au uitat.

Cu ani înainte, trăiau în sat şapte vânători şi patru pescari. Dar când râul s-a golit de peşte, când toate animalele sălbatice au plecat departe, pescarii şi vânătorii au plecat şi ei, s-au dus în locuri care nu erau atinse de vreun blestem. Numai un pescar bătrân care trăia singur-cuc, pe nume Almon, a rămas în sat. Trăieşte într-o colibă de lângă râu şi ţine sfaturi lungi şi mânioase cu sine însuşi în vreme ce-şi fierbe ciorba de cartofi. Chiar şi acum lumea din sat îi zice Almon Pescarul, cu toate că de multă vreme din pescar s-a făcut ţăran: ziua Almon se îngrijeşte de legumele şi zarzavaturile din nişte straturi de pământ fărâmicios, precum şi de vreo douăzeci-treizeci de pomi fructiferi de pe coasta dealului.

Ba chiar a aşezat o mică sperietoare de ciori între straturi, căci crede că toate păsările şi animalele dispărute s-ar putea totuşi înapoia cât mai trăieşte el. Uneori Almon se ciorovăieşte îndelung şi cu sperietoarea, se roagă de ea, o dojeneşte, o lasă în plata Domnului. După care se iveşte iar, trăgând după el un scaun vechi, se aşază în faţa sperietorii şi se străduieşte cu răbdare îngerească s-o convingă, ori barem s-o facă să mai lase din încăpăţânare, fie şi un strop.

Spre seară, în zilele senine, Almon Pescarul şade de obicei pe scaunul lui pe malul râului, îşi pune ochelarii vechi, care-i alunecă pe nas spre mustaţa groasă şi cenuşie, şi citeşte cărţi. Ori scrie şi şterge rând după rând în carnetul lui, în vreme ce mormăie în barbă tot soiul de argumente, păreri, temeiuri. Şi cu timpul a învăţat să cioplească la lumina lămpii, din bucăţele de lemn, o mulţime de animale şi păsări minunate, precum şi făpturi nemaiîntâlnite pe care le-a văzut în închipuire ori în vis. Almon le dăruieşte copiilor din sat vieţuitoarele acelea din lemn cioplit. Matti s-a ales cu o pisică izvodită dintr-un con de brad, cu pisoi ciopliţi din scoarţă de nuc. Pentru micul Nimi a cioplit o veveriţă, iar pentru Maya Almon a făcut doi cocori cu gâtul lung, cu aripile desfăcute şi întinse în zbor.

Doar din acele lucruşoare cioplite şi din desenele pe care învăţătoarea lor, Emanuela, le făcea pe tablă ştiau copiii ce formă are un câine şi cum arată o pisică, ori un fluture, un peşte, o găină, un ied şi un viţel. Şi Emanuela i-a învăţat pe unii dintre copii glasurile animalelor, glasuri pe care oamenii din sat cu siguranţă şi le aminteau din copilăria lor, înainte ca animalele să dispară, însă copiii nu le auziseră nicicând. Maya şi Matti aproape că ştiau ceva ce nu le era îngăduit să ştie. Şi aveau mare grijă să nu bănuiască nimeni că ei ştiu, ori

aproape că ştiu. Uneori se întâlneau pe ascuns în dosul şurii părăsite, unde şedeau şi şuşoteau vreun sfert de oră, apoi plecau, fiecare în altă parte. Dintre toţi oamenii mari din sat, pesemne că era doar unul în care se puteau încrede. Sau poate că nu: de mai multe ori Matti şi Maya aproape că se hotărâseră să-i spună taina lor lui Danirţiglarul, care uneori, seara, şăguia în gura mare cu tinerii lui prieteni în piaţa satului despre lucruri pe care copiii nu au voie să le asculte. Şi se ştia că atunci când bea vin cu prietenii lui povestea în glumă despre un cal, o capră, un câine, pe care se gândea să-i aducă dintr-unul din satele aflate în susul viei.

Ce s-ar întâmpla dacă i-ar spune lui Danir Ţiglarul taina lor? Sau poate că ar fi mai bine să-i spună lui Almon? Şi ce-ar fi dacă într-o bună zi ar cuteza să pătrundă un pic în întunecimea codrului ca să afle dacă taina lor e adevărată ori nu-i decât o închipuire, un vis fugar pe care l-ar putea avea Nimi Ciuhurezu', nicidecum ei?

Şi între timp aşteptau, fără să ştie ce aşteaptă de fapt. Odată, spre asfinţit, Matti şi-a luat inima-n dinţi şi l-a întrebat pe tatăl lui de ce au pierit vieţuitoarele din sat. Tatăl nu s-a grăbit defel să-i răspundă. S-a sculat de pe scaunul din bucătărie, s-a plimbat o vreme prin odaie, apoi s-a oprit şi şi-a pus mâinile pe umerii lui Matti. Dar, în loc să se uite la fiul său, ochii tatălui au rătăcit până la un loc jupuit de pe perete, deasupra uşii, unde tencuiala căzuse din pricina umezelii care se prelingea pe dedesubt, şi a zis: Ascultă, Matti. Uite care e treaba. Cândva, s-au întâmplat nişte lucruri aici, în sat, lucruri cu care nu ne mândrim. Dar nu toată lumea trebuie să fie învinuită. Cu siguranţă nu în aceeaşi măsură. Şi apoi, cine eşti tu ca să ne condamni? Nu eşti decât un copil. Nu condamna. N-ai dreptul să-i condamni pe cei mari. Şi, oricum, cine ţi-a zis că au fost cândva pe aici animale? Poate că au fost. Şi poate că n-au fost. La urma urmei, a trecut aşa de multă vreme. Am uitat, Matti. Am uitat, şi cu asta basta. Nu te mai gândi. Nimeni nu vrea să-şi amintească. Şi acuma, adu nişte cartofi din beci şi nu mai tot pune întrebări.

Pe când se ridica să plece din odaie, tatăl lui Matti a mai spus ceva: Auzi, hai să facem o înţelegere, tu şi cu mine – că n-a fost niciodată discuţia asta. Că nici măcar n-am pomenit ceva.

Aproape toţi ceilalţi părinţi au hotărât să tăgăduiască. Ori să ocolească toată povestea, păstrând tăcerea. Să nu vorbească deloc despre ea. Şi mai ales

nu în faţa copiilor.

4

În tăcere şi tristeţe, satul îşi trăia viaţa lui simplă.

În fiecare zi bărbaţii şi femeile ieşeau la lucru pe câmpuri, prin vii şi livezi, iar seara se în turnau osteniţi la căsuţele lor. În fiece dimineaţă copiii satului se duceau la şcoală. Oupă-amiaza se jucau prin curţile pustii, rătăceau prin grajdurile părăsite şi prin coteţele abandonate, se căţărau în porumbarele goale ori pe crengile copacilor în care nu-şi făcea cuib nicio pasăre.

În fiecare seară – doar dacă nu plouase – Solina Cusătoreasa îşi scotea la plimbare pe uliţele satului bărbatul schilod. Schilodul, Ginome, ajunsese după mulţi ani atât de chircit, încât Solina îl putea aşeza cu uşurinţă într-un căruţ de copii hodorogit, pe care-l împingea până la râu şi îndărăt.

Pe tot drumul până acolo şi la înapoiere, Ginome, înfăşurat în scutece, behăia cu voce subţire şi jalnică, fiindcă îşi pierduse minţile şi credea e un ied. Solina se apleca peste cărucior şi-i murmura cu vocea ei profundă, caldă: Şşt, şşt, taci cu mama, şşt, şşt, micuţul meu Ginome, singur-singurel, şşt, şşt, taci cu mama.

Uneori micul Nimi, cu părul încâlcit şi murdar, cu veşmintele ferfeniţă şi curgându-i nasul, trecea ca o săgeată pe lângă ei, lăcrimând cu un ochi. Gâfâind, le făcea semn cu mâna de departe şi le trimitea două-trei huhureli lungi şi sălbatice. Schilodul se oprea pe dată din behăit, zâmbea cu o încântare de prunc şi-şi răsucea capul să asculte.

Cu o mână Solina mângâia cele câteva fine cenuşii rămase pe capul bărbatului ei, iar cu cealaltă împingea mai departe căruţul, cu roţile lui vechi care scârţâiau pe drumul în pantă.

În serile lungi de vară, la capătul unei zile de muncă, Danir Ţiglarul şi cele două ajutoare ale sale se aşezau uneori să-şi tragă sufletul pe zidul scund de piatră din piaţa satului şi beau bere din halbe groase, şi uneori se porneau toţi trei să cânte. Alţi flăcăi şi fetişcane veniţi de departe, din capetele satului, se strângeau în piaţa pietruită şi cântau cu ei, ori se-ntreceau la jocuri de îndemânare, ori se ciorovăiau şi şuşoteau între ei. Din când în când izbucneau în râs. Copiii satului se furişau în piaţă, ca să-i asculte ori să-i privească de

după garduri, căci uneori flăcăii şi fetişcanele vorbeau şi şăguiau despre lucruri pe care copiii n-au îngăduinţa să le audă, cum ar fi despre alte sate care se află departe în vale, ori despre drăgostelile iepurilor, ori despre cum sună miorlăitul pisicilor în călduri. Uneori Danir Tiglarul izbucnea într-un râs gros, răguşit, care răsuna ca o rostogolire de bolovani, şi jura că în curând, peste o săptămână, peste o lună, o să-şi ducă ajutoarele în jos, către văile de departe, şi o să se întoarcă nu pe jos, ci cu un şir de căruţe trase de cai şi vârfuite cu o sută de soiuri de păsări, animale, peşti şi gâze. O să treacă pe la fiecare casă şi o să împrăştie animalele prin toate ogrăzile şi o să dea drumul peştilor în apa râului nostru. Aşa încât satul o să fie întocmai cum fusese înainte de noaptea aia blestemată. Flăcăii şi fetişcanele încremeneau în tăcere la acele vorbe: în loc să-i facă să râdă, vorbele lui Danir abăteau dintr-odată un văl de umbră asupra pieţei.

Acele adunări din faptul serii dintre Danir Tiglarul şi ceata lui de prieteni în piaţa aşternută cu dale vechi de piatră erau, de fapt, singurele clipe vesele din viaţa satului. Căci curând după asfinţit ceata se împrăştia iute, se duceau cu toţii pe la casele lor. Piaţa se golea cât ai clipi, rămânând doar umbrele.

Mai târziu, când se înnopta, toate casele erau ferecate cu zăvoare de fier, iar ferestrele erau acoperite cu obloane tot de fier. Nimeni nu ieşea din casă după căderea nopţii. La zece se stingeau luminile, una câte una, pe la ferestrele căsuţelor. Singura lumină care se mai răsfrângea afară venea de la lampa de pe masa din coliba lui Almon Pescarul, aflată la marginea satului. Dar la miezul nopţii şi fereastra lui era întunecată.

Întunericul şi tăcerea se furişau din adâncul pădurii şi se lăsau grele peste casele ferecate şi grădinile părăsite. Umbre strânse la un loc tremurau pe uliţele satului. Uneori sufla un vânt rece dinspre munte, făcând să foşnească frunzişul copacilor şi tufele. Toată noaptea râul clocotea şi se avânta în jos pe coastă, spumegând şi bolborosind prin beznă.

5

Căci o spaimă cumplită umplea satul noaptea.

În fiecare noapte întreaga lume de afară era a lui Nehi, Duhul Muntelui. În fiecare noapte – aşa le şopteau părinţii copiilor în dosul obloanelor de fier

închise – Nehi Duhul Muntelui coboară din palatul său negru aflat dincolo de creste şi de păduri şi trece printre case ca un strigoi, în căutarea unor semne de viaţă. Dacă se întâmplă să dea peste vreun cal-de-iarbă rătăcit, vreun licurici însingurat pe care l-a suflat până aici vântul iernii, sau chiar o gâză ori o furnică, odată îşi desface mantia întunecată şi prinde în capcana ei orice vieţuitoare, şi înainte să mijească zorii zboară îndărăt la castelul lui plin de lucruri îngrozitoare, aflat dincolo de cele mai depărtate păduri de pe frunţile veşnic învăluite de nori ale munţilor.

Iată ce le şopteau copiilor părinţii, dar când se sfârşea povestea le spuneau apăsat, cu vocea schimbată, că astea nu-s decât basme. Şi totuşi, nimeni din sat nu ieşea vreodată din casă după ce se întuneca. Pentru că întunericul, ziceau părinţii, întunericul e plin de lucruri pe care cu siguranţă e mai bine să nu le întâlneşti.

Maya, singura odraslă a Liliei Brutăreasa, era tare căpoasă. Nu voia să-şi aplece urechea la astfel de zvonuri şi nu accepta cu niciun chip să creadă în lucruri pe care nimeni nu le-a văzut vreodată. Maya îşi înfrunta adesea mama: zicea că toate poveştile despre întuneric pe care i le citea mama nu-s decât prostii. Uneori Maya zicea: Toată lumea din satul ăsta e un pic dusă cu pluta, mămico, d-apoi tu îi în treci oleacă pe toţi.

Lilia zicea: Poate-i bine că aşa crezi tu. Poate chiar se află în sat o nebunie veche. Şi ţi-ar fi mai bine să nu ştii nimic despre ea, Maya. Fiindcă aceia care nu ştiu nu pot fi învinuiţi. Şi nu sunt în primejdie să se molipsească.

Să se molipsească de ce anume, mămico?

Lucruri rele, Maya. Lucruri tare rele. Ajunge. Nu mi-ai văzut pe undeva basmaua, aceea cafenie? Şi când o să termini odată cu mâzgălitul pe muşamaua de pe masă? Te-am rugat de o mie de ori să termini. Aşa că termină. Ajunge. Gata.

Într-o noapte, Maya a aşteptat cu răbdare sub plapuma ei până ce mama a adormit. Atunci s-a strecurat afară din pat şi a stat la fereastră fără să aprindă lumina. A stat acolo, la fereastră, până dimineaţa, înfăşurată în plapumă ca să nu-i fie frig, şi n-a văzut pe nimeni umblând pe afară, n-a auzit nimic, numai o dată i s-a părut că aude huhuritul trist al lui Nimi Ciuhurezu', la o depărtare de trei uliţe. Nimi ajunsese vagabond, şi toate uşile din sat îi erau închise din pricina huhuritei lui. Dar apoi a tăcut, în lumina slabă a lunii care se

iţea din când în când printre nori, Maya vedea limpede pâlcul de copaci negri de pe partea cealaltă a străzii, în dosul unei case părăginite.

Şi fiindcă noaptea era tare lungă şi pustie, a aşteptat ca luna să lucească un pic printre nori şi a numărat opt copaci. După vreo oră-două, când luna s-a arătat iarăşi, a numărat din nou copacii, şi acum erau nouă. Data următoare când a fost lumină a numărat iar, şi erau nouă copaci. Însă în primele ore ale dimineţii, când coastele muntelui au început să se albească sub primele atingeri ale degetelor zorilor, Maya s-a apucat să numere pentru ultima oară copacii aceia, şi iată că iarăşi nu mai erau acolo decât opt copaci.

A ajuns la acelaşi rezultat când i-a numărat ziua, pe lumină, după ce s-a hotărât să meargă la ruine şi să cerceteze de aproape: opt copaci. Ca să nu mai încapă nicio îndoială, Maya a mers de la un copac la altul, a atins fiecare trunchi şi a numărat în şoaptă, în două rânduri, de la unu până la opt. Nici urmă de **cil** nouălea copac. Să se fi înşelat oare în timpul nopţii? Pentru că era obosită? Pentru că era aşa de întuneric?

Maya n-a suflat o vorbă despre al nouălea copac, nici mamei, Lilia Brutăreasa Văduvă, nici prietenilor şi nici învăţătoarei Emanuela. I-a spus doar lui Matti, pentru că Matti îi vorbise despre planul tainic din mintea lui, la care urzea de luni întregi. Matti a ascultat povestea Mayei despre **cil** nouălea copac, a cugetat o vreme – nu s-a repezit să răspundă – şi în cele din urmă a zis că într-una din nopţi, curând, o să stea şi el treaz, aşteptând cu răbdare să adoarmă părinţii şi surorile, apoi o să se furişeze afară, până la pâlcul de copaci care cresc în dosul ruinelor. O să stea acolo toată noaptea, n-o să aţipească nici măcar un minut, n-o să-şi ia ochii de la ei, şi o să numere el însuşi ca să vadă dacă nu cumva, în vreunul dintre cele mai întunecate ceasuri ale nopţii, se iveşte acolo altceva, copac ori necopac, ceva care piere cu câteva clipe înainte de prima geană de lumină.

Totul începuse cu mulţi ani înainte să vină pe lume copiii din sat, în zilele în care părinţii lor erau ei înşişi copii: dintr-odată, într-o noapte de iarnă cu zăpada viscolită de crivăţ, toate animalele s-au făcut nevăzute, vitele şi orătăniile de prin ogrăzi, zburătoarele, peştii, gâzele şi târâtoarele, iar a doua zi dimineaţa rămăseseră doar sătenii şi copiii lor. Emanuela, care avea pe atunci nouă ani, i-a dus aşa de mult dorul pisicii ei tigrate, lima, că a plâns săptămâni în şir. Lima fătase trei pisoi, doi tigraţi ca ea şi unul roşcovan şi jucăuş, căruia îi

plăcea să pretindă că e o şosetă făcută ghem şi să se pitească într-o gheată. În noaptea aceea îngrozitoare pisica şi pisoii ei au dispărut, lăsând gol sertarul pentru încălţări, căptuşit cu cârpe moi, din partea de jos a dulapului. A doua zi dimineaţa Emanuela n-a mai aflat în acel sertar decât un ghemotoc din păr de pisică şi mirosul dulce-acrişor de pisoi calzi, limbuţe care spală şi lapte.

Sunt în sat câţiva bătrâni gata să june că în noaptea aceea au văzut prin crăpătura obloanelor umbra lui Nehi Duhul trecând prin sat în beznă, în fruntea unui lung alai de umbre. Alaiului i s-au alăturat toate animalele din ogrăzi, coteţe de găini şi de porci, grajduri şi ţarcuri şi cuşti şi porumbare şi staule, puzderie de forme mari şi mici, şi pădurea le-a înghiţit pe toate. Dimineaţa, în tot satul nu mai era picior de animal, nu rămăseseră decât sătenii.

Multe zile după aceea oamenii s-au ferit cu mare grijă să se privească în ochi. Din pricina bănuielii. Ori a uimirii. Ori a ruşinii. De atunci şi până în ziua de cei mai mulţi dintre ei n-au mai pomenit toate astea. Nicio vorbă, bună sau rea. Uneori chiar uită din ce pricină. De fapt, preferă să uite. Însă îşi amintesc cu toţii foarte bine, pe tăcutelea, că e spre binele lor să nu-şi amintească. Şi simt nevoia să tăgăduiască totul, să tăgăduiască până şi tăcerea însăşi şi să-şi bată joc de aceia care totuşi îşi amintesc: ar face mai bine să-şi ţină gura. Ar face mai bine să nu vorbească.

În noaptea aceea Solina Cusătoreasa, care crescuse capre şi orătănii, a rămas fără turmă, fără găinile din coteţ şi fără raţe. Iar în zori colivia micuţă cu păsări cântătoare era goală. Bărbatul ei, Ginome Fierarul, a dispărut a doua zi şi nu l-au găsit decât peste o săptămână, dârdâind rebegit printre copacii din pădure, poate pentru că-şi luase inima-n dinţi să purceadă în căutarea turmei de capre şi a cârdului de orătănii dispărute. Când nevasta lui, Solina, şi toţi bătrânii satului l-au întrebat ce a văzut, n-au scos de la el decât vaiete şi suspine. Atunci a început Ginome să-şi piardă minţile. După aceea trupul a pornit să i se împuţineze şi să se smochinească şi să se chircească, până ce a ajuns să încapă într-un căruţ vechi, iar el însuşi s-a prefăcut într-un soi de miel. Ori ied.

În urmă cu mulţi ani, Almon, bătrânul pescar, a aşternut de-a fir a păr în carnetul său istorisirea celor petrecute în acea noapte. A scris că de cu seară, chiar înainte să se lase întunericul, când s-a dus la râu şi a scos năvodul din apă, a aflat în el nouă peşti vii.

S-a gândit să-i lase într-un ciubăr cu apă de lângă uşa din faţă până dimineaţa, când avea să-i ducă în sat să-i vândă. Când s-a deşteptat a doua zi, ciubărul era tot acolo, încă plin cu apă, dar fără vreun peşte.

În aceeaşi noapte Zito, câinele credincios al lui Almon, a dispărut şi el şi nu s-a mai întors. Zito era un câine tare simţitor, dar mai era şi cumpănit ca rotiţele unui ornic, un câine cuminte, cu o ureche cafenie pătată cu alb, iar cealaltă cu totul cafenie. Când se trudea să priceapă ce se petrece acolo, sub nasul lui, îşi ciulea urechile în faţă până ce aproape se atingeau. Iar când îşi ciulea aşa urechile, câinele acela arăta serios şi nespus de deştept şi de gânditor, pentru o clipă ai fi zis că-i un învăţat plin de sârguinţă care-şi încordează mintea cât poate el de tare, gata-gata să dezlege una dintre tainele ştiinţei.

Şi uneori Zito, câinele lui Almon Pescarul, putea citi gândurile stăpânului. Câinele acela putea să ghicească ce gândeşte stăpânul chiar înainte ca el să înceapă să gândească acel lucru: se ridica deodată de unde era tolănit, la gura sobei, străbătea toată odaia şi se aşeza hotărât în dreptul uşii cu mai puţin de o jumătate de minut înainte ca Almon să se uite la ceas şi să-şi spună că e vremea să se ducă pe malul râului. Ori lingea obrazul lui Almon cu limba lui caldă, îl lingea cu drag şi cu milă, ca să-l aline, atunci când un gând trist era pe cale să-i poposească în minte.

În ciuda anilor care trecuseră din acea noapte, bătrânul pescar n-a putut nicicum să se împace cu lipsa câinelui: la urma urmei, îi legase o iubire plină de duioşie şi grijă şi încredere. Era cu putinţă ca acel câine să-şi fi uitat dintr-odată stăpânul? Ori i se întâmplase ceva îngrozitor? Căci, de-ar mai fi fost în viaţă, cu siguranţă că Zito ar fi fugit de la oricine U luase cu de-a sila şi şi-ar fi aflat calea spre casă. Uneori lui Almon i se părea că aude ecoul înăbuşit al unui urlet subţire care îl chema de hăt-departe, din inima codrului cel des: Vino, vino la mine, nu-ţi fie frică.

Nu numai Zito s-a făcut nevăzut în noaptea aceea, ci şi o pereche de cintezoi micuţi care îi cântau cât e ziua de lungă lui Almon Pescarul din cuibul lor clădit din surcele pe o creangă care atingea uşurel geamul lui atunci când bătea vântul. Şi carii ce umpleau în toate nopţile somnul lui Almon cu zgomotul ronţăitului lor domol, în vreme ce-şi săpau neobosiţi tunelurile prin mobila lui veche. Până şi carii amuţiseră de tot din acea noapte încoace.

De mulţi ani se învăţase pescarul să adoarmă noapte de noapte în ronţăitul acelor cari în vreme ce mestecau în întuneric măruntaiele mobilei. Iată de ce după noaptea aceea cumplită n-a mai putut să adoarmă: ca şi cum adâncimea tăcerii şi-ar bate joc de el din beznă. Şi aşa, seară de seară, Almon Pescarul şade la masa din bucătărie până în crucea nopţii, amintindu-şi cum odinioară, la ceasul acela, urletul jalnic al vulpilor se strecura prin obloanele închise, iar câinii de prin ogrăzi le răspundeau vulpilor din pădure cu lătrături furioase care sfârşeau într-un urlet. Pe atunci câinele lui drag venea să-şi aşeze capul cald pe genunchii lui Almon şi-şi ridica ochii spre el cu privirea plină de o adâncă înţelegere, o privire din care izvorau în tăcere milă, iubire şi tristeţe. Până ce Almon zicea: Mulţumesc, Zito. Gata. Aproape că mi-a trecut.

Aşa că Almon şedea, cugetând singur în tăcerea nopţii, tânjind după câinele său, tânjind după cintezoi şi după peşti şi chiar după cari, şi tot scria şi ştergea cuvinte în carnetul său, auzind uneori din depărtare glasul subţirel al micului Nimi pe când gonea de imul singur din ogradă în ogradă prin beznă, scoţând huhureli care de departe păreau suspine. În acele clipe Almon Pescarul începea să-şi muştruluiască creionul, să se certe în gura mare cu soba ori să frunzărească iute carnetul, încercând să acopere strigătele nopţii şi mugetul râului.

Almon scria în carnetul său că fără nicio vieţuitoare până şi cele mai luminoase nopţi de vară par uneori acoperite de o ceaţă groasă, o ceaţă care coboară peste toate şi aproape că îngroapă sub ea satul, inima şi pădurea. Pâcla nopţilor de vară, scria Almon Pescarul în carnetul său, nu rară şi moale ca aburul chiciurii, ci prăfoasă, murdară şi apăsătoare.

Din acea noapte în care Nehi Duhul luase toate făpturile, trăgându-le după el până la o ascunzătoare din munţi, sătenii trăiau şi-şi îngrijeau livezile în tăcere şi spaimă. Fără niciun animal în casă, fără niciun animal în bătătură. Singuri. Numai râul mai trecea prin sat, învârtejind cu spuma lui prundiş, crengi rupte, bulgări de noroi. Zi şi noapte, iarnă şi vară, râul acela nu avea nicio clipă de răgaz.

7

Uneori tăietorii de lemne curajoşi, precum şi Danir Ţiglarul cu tinerii săi

prieteni se încumetau să meargă până la poalele pădurii, dar nici măcar ei nu cutezau să pătrundă în pădure singuri, ci doar câte trei sau patru, şi întotdeauna la lumina zilei.

Să nu care cumva, orice-ar fi, le spuneau părinţii copiilor, să nu care cumva să ieşiţi din casă după ce se înnoptează. Dacă un copil întreba de ce, părinţii se uitau la el chiondorâş şi ziceau: Fiindcă noaptea e foarte primejdios. Bezna e un duşman necruţător.

Dar toţi copiii ştiau.

Uneori, în zori, tăietorii de lemne vedeau crengi rupte şi iarbă călcată în picioare, şi se uitau unul la altul clătinând din cap fără să zică nimic. Ştiau că după căderea nopţii Nehi Duhul coboară din castelul lui aflat în vârful muntelui şi dă târcoale prin pădurile din jurul satului, iar la miezul nopţii umbra lui alunecă pe râu, şi el atinge cu degetele gardurile livezilor, trece neauzit prin faţa caselor cu obloanele trase, prin ogrăzile întunecate, pluteşte printre staulele părăsite şi grajdurile pustii. Iarba pe care calcă şi frunzele pe care le atinge se înfioară la şuierul mantiei lui negre, şi doar în apropierea zorilor e înghiţit de adâncurile codrului, alunecă prin hăţişuri în beznă, pluteşte în tăcere printre văi, peşteri şi crăpături, întorcându-se la castelul lui plin de lucruri îngrozitoare, aflat undeva prin munţii cei înalţi de care niciun om n-a îndrăznit vreodată să se apropie.

Ia uite, şuşotesc între ei în faptul zilei tăietorii de lemne, ia uite, a fost taman aici chiar astă-noapte. Doar cu dnci-şase ore mai înainte a trecut pe aici neauzit, taman aici, unde stăm noi. Gândul ăsta făcea să le alunece pe şira spinării fiori de gheaţă.

8

Într-o noapte Matti s-a hotărât să facă ceea ce-i făgăduise Mayei. Dar n-a avut curajul să se îmbrace, să se furişeze afară şi să meargă până la crânguşorul de lângă dărâmături. În schimb, a aşteptat răbdător până ce-au adormit părinţii şi surorile, s-a dat jos din pat şi s-a strecurat desculţ până la fereastra bucătăriei, de unde se vedea într-o parte crângul, şi a rămas acolo, treaz şi cu ochii ţintă, până dimineaţa. A putut să numere nouă forme de copaci la poalele casei dărâmate. Au fost nouă copaci toată noaptea, iar când soarele

a început să se înalţe tot nouă erau, aşa că Matti şi-a zis că Maya trebuie să fi fost aşa de speriată ori încordată, că a socotit greşit. Sau poate că a aţipit şi a visat.

Dar în ziua aceea, la şcoală, când i-a povestit totul în şoaptă, Maya a zis: Hai, Matti, să mergem când ieşim de la şcoală şi să numărăm câţi copaci sunt cu adevărat acolo. Şi s-au dus la coasta pe care erau ruinele şi au numărat cu băgare de seamă, atingând fiecare copac şi rostindu-i tare numărul, şi iarăşi au ieşit opt, nu nouă.

În clasă, de o parte şi de alta a tablei, între ferestre şi deasupra rafturilor cu cărţi, învăţătoarea Emanuela atârnase înştiinţări scrise cu litere negre şi roşii: **PĂDUREA ESTE PRIMEJDIOASĂ. PĂZm-VĂ DE MUNŢI. FIECARE TUFĂ AR PUTEA UNELTI SĂ VĂ ÎN- HAŢE. DUPĂ ORICE PIATRĂ AR PUTEA SĂ SE ASCUNDĂ CEVA CE NU ESTE PIATRĂ. UN COPIL CARE COLINDĂ SINGUR PRIN VĂI S-AR PUTEA SĂ NU SE MAI ÎNTOARCĂ, ORI, DACĂ SE ÎNTOARCE, S-AR PUTEA SĂ AIBĂ HUHURITĂ. ÎNTUNERICUL NE URĂŞTE. ÎN AFARA CASEI PÂNDESC MULTE PRIMEJDII.**

Din adâncul codrului, din inima pădurilor dese de brazi care înconjurau deplin satul, un vânt tăcut de întuneric bătea din zori până în asfinţit. Chiar şi în lunile de vară o umbră de vânt întunecat se prelingea din pădure până în sat. Iar râul, spumegând, bolborosind, şerpuia printre ogrăzi şi se năpustea în vale, cu malurile albite de spumă, ca şi cum ar fi gonit cât putea el de repede ca să se îndepărteze, şi totuşi zăbovind o clipă pe acolo ca să blesteme întregul sat.

9

Maya şi Matti erau singurii copii din sat pe care îi atrăgea codrul întunecat. De fapt, tocmai din pricina tuturor înştiinţărilor şi a tăcerii şi a spaimei erau ei atât de ispitiţi de pădure, şi închipuirea îi îmboldea să încerce să afle ce se ascunde în adâncul ei. Matti mai avea şi un plan încă neurzit până la capăt, de care îi spusese Mayei, pentru că ştia că Maya e mai curajoasă decât el. Dar nu-i legau numai planul şi dorinţa de a merge în pădure; mai aveau ei o taină adâncă şi întunecată, pe care n-o dezvăluiseră nimănui, nici părinţilor, nici învăţătoarei Emanuela, nici surorilor mai mari ale lui Matti, nici lui Almon ori lui Danir Tiglarul, nici prietenilor lor de la şcoală. Doar atunci când

nu erau prin preajmă alte urechi se porneau Maya şi Matti să şuşotească şi să-şi îngrijească taina, acea taină care era numai şi numai a lor. Adesea Matti şi Maya se întâlneau pe ascuns după-amiaza într-un staul vechi din ograda lui Matti, pustiu şi părăginit, departe de urechile părinţilor şi surorilor, şi vorbeau în şoaptă despre taina lor.

Copiii din sat, printre care şi surorile mai mari ale lui Matti, au băgat de seamă că cei doi tot şuşotesc între ei, şi pe dată au hotărât că Maya şi Matti trebuie să fie îndrăgostiţi, ba poate chiar „o pereche”. Şi dacă erau „o pereche”, atunci fireşte că era drept, şi chiar se cuvenea, să-i bârfească oleacă, ba să se şi veselească un pic pe seama lor şi să-i necăjească. La urma urmei, în orişice loc un băiat şi o fată care vor să fie din când în când împreună doar ei doi, în loc să fie tot timpul cu prietenii lor, sunt întotdeauna priviţi ca o pereche. Şi perechile stârnesc întotdeauna pizmă. Iar pizma doare şi se bulbucă şi din ea începe să ţâşnească batjocura, cam aşa cum din rana necurăţată se scurge puroi.

Matti şi Maya se vedeau cu totul altfel: nici prin cap nu le trecea că ar fi o pereche, erau doar singurii care împărtăşeau acea taină. Niciodată nu se întâmpla să se prindă de mâini, ori să se privească adânc în ochi, ori să-şi surâdă cu înţeles doar de ei ştiut, şi nici vorbă să se fi sărutat vreodată, cu toate că amândoi încercaseră de vreo două-trei ori să-şi închipuie cum e când te săruţi, şi poate că s-au gândit cum să ajungă la un sărut.

Dar n-au vorbit niciodată despre aceste închipuiri. Niciun cuvânt. Ceea ce-i lega pe Maya şi Matti nu era dragostea, ci o taină pe care n-o puteau şti vreodată decât ei.

Taina lor şi felul în care îi necăjeau ceilalţi i-au făcut pe Maya şi Matti să se simtă aşa de apropiaţi şi de singuri, căci dacă alţii le-ar fi dibuit taina ar fi râs de ei mult mai tare, şi i-ar fi batjocorit şi necăjit încă o dată pe-atâta. La urma urmei, oricine nu vrea să fie ca toată lumea are cu siguranţă huhurită ori buhuhuită ori cum i-o mai zice, şi n-ar trebui să îndrăznească să se apropie de noi, ar face bine să se ţină departe, rogu-te, ca să nu ne molipsească şi pe noi. Unii îl luau în râs şi pe Almon Pescarul pentru carnetul lui, fiindcă obişnuia să stea în fiecare dimineaţă şi seară în fundul ogrăzii şi să fluiere după un câine care probabil că murise de ani de zile, şi pentru sperietoarea de dori cu totul netrebuindoasă pe care o aşezase între straturile cu legume din grădina lui. Şi

le plăcea mai ales să râdă pe la spatele lui de dorovăielile nesfârşite pe care le avea uneori cu sine ori cu sperietoarea de dori. Adesea fostul pescar se dondănea chiar şi cu râul, cu luna, cu norii care treceau pe cer. În sat lumea se strica de râs când se gândea la împăcările duioase care veneau după fiecare ceartă dintre Almon şi sperietoarea de dori sau dintre Almon şi zid ori laviţă.

Sătenilor tare le mai plăcea să facă haz şi pe seama Liliei, Brutăreasa Văduvă, mama Mayei, şi chiar o cinsteau învârtindu-şi degetul prin dreptul tâmplei: Ia vino să vezi, uite-o iar, muierea aia cam tralala care mărunţeşte pâinile nevândute şi azvârle firimiturile în râu, ori le presară printre copaci. Poate că, printr-o minune, un peşte rătădt o să treacă dintr-odată prin satul nostru, sau o pasăre care s-a pierdut de stol s-o nimeri să fie suflată de vânt pe cerul nostru.

Nu-i vorbă, unii dintre aceia cane se învăţaseră să ia în râs firimiturile Liliei zăboveau câteodată o clipă sau două la poalele copacilor ori pe malul râului, stăteau acolo şi aşteptau: Poate măcar o dată? Poate, totuşi? De ce nu? Dar după o clipă se ridicau ca din somn, ca şi cum cineva ar fi bătut din palme lângă urechea lor. Dădeau din umeri şi plecau, cam stingheriţi. Însă tot satul îşi bătea joc fără sfială, pe faţă şi cu un râs urât, de biata Solina Croitoreasa, care n-avea de nici unele, şi de bărbatul ei schilod, Ginome, care nu-şi mai amintea nimic, iar trupul i se chircise aşa de tare, că ajunsese ca un prunc nu mai mare decât o pernă şi behăia cu glas subţirel de miel rătăcit. În fiecare seară Solina, nevasta lui, îl înfăşa în scutece, îl învelea în două pături de lână şi-l culcuşea într-un căruţ cu care îl scotea la o plimbare lungă pe uliţe, până la malul râului al cărui muget furios îl făcea pe Ginome să behăie cu glas ascuţit, disperat, ca şi cum totul ar fi fost deja pierdut.

10

Şi iată care era taina: Matti şi Maya se plimbau odată desculţi de-a lungul râului, ca să adune pietricele rotunde şi şlefuite din care mama lui Matti făcea mici podoabe şi le vindea. La unul dintre coturile râului, într-un loc ascuns, se strânsese apă într-o crăpătură, izvodind un iaz umbrit care se cuibărea într-un pietroi cenuşiu, un iaz tare mititel, aproape cât să încapă între picioarele unui scaun. O împletitură de ierburi de apă ascundea fundul iazului. Ierburile acelea

destrămau lumina soarelui care se oglindea acolo, ca şi cum odată ajunsă în apă s-ar fi prefăcut în ţăndări: se aprindeau în iaz roiuri de scânteieri aurii.

Şi dintr-odată, între ierburile din apă şi marginile de piatră, nu-i cu putinţă, săgetând, scânteind, fulgerând, lucind, unduindu-se, dar cum ar putea să fie, sclipind ca un cuţit în apă, dansul solzilor de argint-viu pâlpâitor, era un peşte, uite, un peşte, dar cum ar putea fi un peşte? Nu poate fi un peşte, eşti sigură, sigură de tot, Maya, că ai văzut şi tu aici un peşte? Aşa să fie? Pentru că eu, auzi tu, eu sunt sigur de tot, cum nu se poate mai sigur, chiar dacă nu-i nicidecum cu putinţă, e un peşte. Un peşte, Maya, un peşte, un peşte viu, tu şi cu mine, amândoi tocmai am văzut aici un peşte, şi nu ni s-a năzărit doar că l-am văzut, am putut vedea limpede că era neîndoios un peşte.

Un peşte, şi nu doar o frunză, un peşte, şi nu o aşchie de metal, un peşte, îţi zic, Matti, un peşte viu de-adevăratelea, un peşte fără nicio umbră de îndoială, un peşte, l-am văzut, cum l-ai văzut şi tu, era peşte, întregul peşte şi nimic altceva decât peşte.

Era un peştişor, un peşte mic-mititel, cât jumătate de deget, şi avea solzi de argint şi aripioare ca pânza de păianjen şi branhii străvezii care zvâcneau uşurel. Ochii lui de peşte rotunzi şi larg deschişi i-au aţintit o clipă, ca şi cum le-ar fi spus Mayei şi lui Matti că noi toţi, toate vieţuitoarele de pe planeta asta, oameni şi animale, zburătoare, gâze, târâtoare şi peşti, ne asemănăm de fapt foarte mult, cu toate acele multe osebiri dintre noi: aproape toţi avem ochi cu care să vedem formele şi mişcarea şi culorile, ori cel puţin putem simţi prin piele prefacerile luminii şi întunericului, şi aproape toţi putem auzi sunetele şi ecourile sunetelor. Şi cu toţii sorbim şi desluşim necontenit mirosuri, gusturi şi senzaţii.

Mai mult: cu toţii, până la unul, suntem uneori înspăimântaţi, chiar îngroziţi, şi cu toţii suntem uneori osteniţi ori flămânzi, şi fiecare dintre noi e ademenit de unele lucruri şi le ocoleşte pe altele, care-i par nesuferite. Şi noi toţi, până la unul, suntem foarte uşor de rănit. Cu toţii, oameni-gâze-zburătoare-peşti, cu toţii ne ducem la culcare şi ne trezim iarăşi, cu toţii ne străduim să ne fie bine, nici prea cald şi nici prea frig, cu toţii, până la unul, încercăm în cea mai mare parte a timpului să avem grijă de noi şi să ne ferim de tot ce taie ori muşcă ori împunge. Şi cu toţii, pasăre şi vierme, pisică şi copil şi lup, fiecare dintre noi încearcă din răsputeri în cea mai mare parte a timpului

să se ferească de durere şi de primejdie, şi totuşi ne primejduim viaţa ori de câte ori mergem să căutăm hrană sau distracţie, şi chiar aventuri, senzaţii tari, puterea ori plăcerea.

E aşa de adevărat, a zis Maya după ce a frământat o vreme prin minte gândul acesta, e aşa de adevărat, încât putem spune, de fapt, că toţi, până la unul, suntem în aceeaşi barcă: nu numai copiii, nu numai tot satul, nu numai toţi oamenii, ci toate vieţuitoarele. Noi toţi. Dar încă nu ştiu sigur răspunsul la întrebarea dacă plantele sunt ori ba în oarece fel neamurile noastre îndepărtate.

Aşa că oricine ia în râs ori vatămă alt pasager, a zis Matti, în realitate se poartă prosteşte şi vatămă întreaga barcă. La urma urmei, nimeni de pe-aid nu are vreo altă barcă.

După o clipă, ori poate că mai puţin de o clipă, peştişorul şi-a răsudt trupul, a desfăcut larg evantaiul aripioarelor gingaşe şi s-a scufundat în apa întunecată, către ierburile râului.

Era singurul animal pe care-l văzuseră în viaţa lor Maya şi Matti. În afară de nişte desene cu vaci-cai-câini-păsări din cărţi ori de pe pereţii din clasa Învăţătoarei Emanuela şi de micile făpturi pe care Almon Pescarul le cioplea şi le dăruia copiilor din sat.

Maya şi Matti ştiau că e un peşte pentru că văzuseră peşti prin cărţile cu poze. Şi ştiau fără umbră de îndoială că era un peşte viu, şi nu un desen, pentru că nicio făptură din cărţile acelea cu poze nu putea să-şi clintească vreun muşchi, să se răsucească şi să lunece departe de ei aşa de iute, să se scufunde dintr-odată într-un loc adânc, ascuns ochiului, printre umbrele ierburilor de apă.

11

Aceasta era prima vieţuitoare văzută în sat de mulţi ani încoace, din acea noapte cumplită în care Nehi Duhul Muntelui a adunat într-un lung alai animalele, de la cal până la porumbel, de la şoarec până la oaie şi taur, şi le-a scos din sat pe vecie. Se întâmpla ca unii dintre părinţi să fie copleşiţi din senin de un val de dor ori de tristeţe, şi se apucau să le arate copiilor cum fac animalele: ciripitul păsării şi mugetul vacii, urletul lupului din pădure,

gunguritul porumbelului şi zumzetul albinei şi bătaia din aripi a gâştei sălbatice şi orăcăitul brotacului şi huhuratul bufniţei. Însă după o clipă îşi tăgăduiau tristeţea, se prefăceau că, de fapt, nu voiseră decât să-şi înveselească un pic copiii, nimic mai mult, şi o ţineau una şi bună că niciunul dintre glasurile acelea nu-i din lumea adevărată, că nu-s decât în basme şi legende.

Tare ciudate mai erau meandrele amintirilor pe care le aveau sătenii: uneori lucrurile pe care se străduiau din răsputeri să şi le amintească fugeau de ei şi se piteau adânc sub pătura uitării. Iar lucrurile pe care hotărâseră că e mult mai bine pentru ei să le uite erau cele care răsăreau din uitare, ca şi cum ar fi ţinut cu tot dinadinsul să-i necăjească. Uneori îşi aminteau cea mai mică frântură din ceea ce aproape că nu fusese niciodată. Sau îşi aminteau ceea ce fusese şi nu mai era, îşi aminteau cu durere şi dor, însă ruşinea, ori tristeţea, era aşa de mare, încât îşi ziceau cu hotărâre că n-a fost decât un vis. Şi că le vor spune copiilor lor: Nu-i decât un basm.

Alţii ziceau: N-a fost decât o glumă. Atât.

Când auzeau acele poveşti, unii copii simţeau o uşoară nostalgie după ceea ce-ar fi putut să fie cândva, şi poate că n-a fost deloc. Dar mulţi copii nu voiau niciodată să le asculte, sau le ascultau şi râdeau de părinţii lor şi de învăţătoarea Emanuela: de atâţia ani nu mai fusese văzut vreun animal, încât cei mai mulţi dintre copii şi-au zis până la urmă că toate muurile şi gurruurile şi maaurile şi miaurile, toate bâzzurile şi baaurile şi ham-hamurile şi mac-macurile alea nu-s decât născociri ciudate de-ale părinţilor, superstiţii învechite de care ar trebui să se descotorosească, aşa încât să poată trăi în sfârşit în lumea adevărată, căci oamenii care trăiesc în închipuirea lor nu sunt ca noi, ceilalţi, iar oamenii care nu sunt ca noi, ceilalţi, se trezesc cu huhurită, şi toată lumea îi ocoleşte, şi atunci va fi prea târziu ca să-i mai scoatem din necaz.

Poate că numai Danir – voiosul Tiglar cu picioare lungi, după care oftau toate fetele din sat, care cânta cât e ziua de lungă împreună cu ajutoarele sale, în vreme ce lucrau pe acoperişurile înalte şi povâmite, şi se oprea pe drumul spre casă ca să stea de vorbă prin ferestrele deschise cu copiii de parcă ar fi fost şi ei oameni mari, ori, dimpotrivă, să flecărească cu ei de parcă el însuşi **cir** mai fi fost copil, şi căruia îi mai plăcea să fluiere cântece pe sub ferestrele fetelor din sat – poate că Danir era singurul pe care ar fi trebuit să-l întrebe ce e adevărat şi ce nu.

Dar necazul cu Danir şi cu prietenii care i se alăturau în piaţa pietruită în serile lungi de vară era că nu ştiai niciodată dacă nu cumva glumesc sau joacă vreun renghi, ţie ori între ei. Şi chiar şi atunci când vorbeau serios cu adevărat, păreau că glumesc. Oricine încerca să poarte o discuţie serioasă cu ei se trezea că şi el, Dumnezeu ştie de ce, vorbeşte deodată în şagă. Chiar dacă nicidecum nu voia una ca asta.

Almon Pescarul, pe care nimeni nu-l asculta pentru că toată lumea râdea de el, era singurul din tot satul care i-ar fi putut învăţa pe copii că lumea adevărată nu este numai ceea ce vede ochiul şi aude urechea şi pipăie degetele, ci şi ceea ce ochiul nu poate să vadă şi urechea nu poate să audă şi degetele nu pot să pipăie. Şi se arată uneori, doar o clipă, celor ce văd cu ochiul minţii şi ştiu să asculte şi să audă cu urechile sufletului şi să pipăie cu degetele minţii. Dar cine să-l asculte pe Almon? Era un palavragiu bătrân şi aproape orb care stătea acolo şi se ciorovăia la nesfârşit cu sperietoarea veche şi urâtă.

12

Şi după ce peştele s-a făcut nevăzut au observat fiecare pe chipul celuilalt uluirea şi spaima: gura căscată, ochii holbaţi, albeaţa ca varul care li se întindea pe frunte şi pe obraji. Spune-mi, a zis Maya, ai auzit ce-am auzit eu? Spune-mi, a zis Matti, ai auzit şi tu? Să fi auzit cu adevărat trei ori patru sunete înăbuşite, ca din vis, rostogolindu-se de departe, hăt-departe, de dincolo de văi şi coaste, de la marginea pădurilor căţărate pe peretele de miazănoapte al coamei muntelui, ecouri groase şi slabe care au răsunat ca un lătrat de câini şi apoi s-au stins iute?

Maya şi Matti auziseră cum latră câinii în poveştile învăţătoarei Emanuela, dar era oare cineva care să nu râdă de biata învăţătoare Emanuela, care se ţinea după toţi bărbaţii, dar în tot satul nu aflase niciodată măcar umbra unuia care ar fi catadicsit să se uite la ea?

Iar acum, puţin după ce văzuseră peştele, Mayei şi lui Matti li s-a părut că zgomotele slabe care veneau dinspre creasta de la miazănoapte semănau un pic cu lătrăturile. Ori poate că nu era lătratul unor câini adevăraţi? Poate că era doar căderea unor bolovani în depărtare? Sau i-au păcălit coroanele copacilor

care gâfâiau de nerăbdare, pomindu-se să ţipe şi să ofteze sub iureşul palelor de vânt?

Cine să creadă că Maya şi Matti văzuseră în râu un peşte viu? Ori că, aproape în acelaşi timp, auziseră câini lătrând în depărtare? S-ar fi aflat cineva care să nu râdă de ei? Câteodată, unul dintre copii venea dimineaţa în curtea şcolii şi încerca să le spună celorlalţi că auzise – jura că auzise – un sunet care ar fi putut să fie ciripit. Ori un zumzăit. Nid măcar o clipă nu-l credeau copiii pe cel care spunea acele poveşti, şi-l luau peste pidor şi-l necăjeau şi ziceau: Mai bine ai termina cu asta, şi încă iute, până nu te trezeşti că ai ajuns ca Nimi Ciuhurezu'.

Poate din pricină că batjocura îi apără pe cei care-l batjocoresc de primejdia singurătăţii? Din pricină că batjocoresc în ceată, iar cel pe care-l batjocoresc e totdeauna singur?

Şi oamenii mari? Poate numai din pricină că s-au străduit din răsputeri să amuţească o şoaptă lăuntrică? Ori se ruşinau de o anume vinovăţie pe care o simţeau?

Matti şi Maya s-au întors de multe ori în acel loc, s-au aplecat peste iaz, cu feţele aşa de aproape de oglinda lui, încât nasul mai că le intra în apă, dar peştişorul nu s-a mai arătat. Degeaba au cercetat fiecare dintre zecile ori sutele de iazuri mici ale râului presărate ici şi colo, pe maluri, lângă şuvoiul de apă, printre bolovani, în golfuri ascunse, în locuri în care ierburile de apă ascundeau nisipul auriu de pe fundul râului.

Dar odată, către asfinţit, s-a întâmplat să treacă din senin ceva pe deasupra capetelor lor, sus de tot: ceva a alunecat sus pe cerul care se întuneca, ceva a plutit peste ei, ceva uşor şi luminat ca un nor rătăcit prin aerul înserării, dinspre pădure şi îndărăt, cu totul străveziu, trecând alene şi neauzit pe sus, deasupra capetelor lor, şi apoi înapoi spre pădure, şi s-a topit aproape înainte ca Maya şi Matti să priceapă că-l văd.

Aproape – dar nu înainte ca ei să izbutească să vadă că a fost acolo ceva şi a trecut peste capetele lor, zburător şi tăcut, plutind mai departe, sus de tot peste sat şi râu, sus peste codrul întunecat. Iar Maya şi Matti s-au uitat unul la altul şi s-au cutremurat amândoi.

13

Aşa se face că acei copii, Maya şi Matti, ca o celulă de ilegalişti cu numai doi membri, au început să se convingă unul pe altul că s-ar putea ca animalele să existe cu adevărat pe undeva. Matti era taie speriat, Maya, ceva mai puţin, şi totuşi se simţeau ispitiţi, ca şi cum ar fi fost în puterea unei vrăji, să pornească într-o mare aventură ca să găsească semne de viaţă. Hotărârea de a plănui o astfel de aventură n-a fost uşoară pentru Matti şi Maya. Nu se încredeau cu totul în ei înşişi: poate că peştişorul şi lătrăturile erau renghiuri jucate de închipuirea lor? Poate că nu fusese decât o frunză argintie lucioasă care s-a ridicat în apă o clipă şi apoi s-a scufundat şi a dispărut? Poate că un copac bătrân se frânsese într-una din pădurile de departe, şi n-a fost decât ecoul frângerii adus de vânt până la ei, răsunând oarecum a lătrat? Cum ar trebui să înceapă aventura, şi de unde? Şi dacă o să fie prinşi şi pedepsiţi? Şi toată lumea o să râdă de ei? Şi dacă se potcovesc cu huhurită, ca Nimi Ciuhurezu'?

Şi ce-ar păţi dacă l-ar mânia pe Nehi Duhul Muntelui? Dacă o să dispară şi ei pe vecie sub mantia lui neagră, la fel ca toate animalele care s-au făcut nevăzute cu atâţia ani înainte – după cum zic oamenii mari – din sat şi din împrejurimi?

Şi, de fapt, unde ar trebui să-şi înceapă căutarea?

14

Răspunsul la această întrebare, le-au spus inimile lor, este că ar trebui să-şi înceapă căutarea în pădure. Răspunsul i-a speriat pe Matti şi Maya atât de tare, încât vreme de trei sau patru săptămâni nu au mai şuşotit plănuind aventura. Ca şi cum între ei se petrecuse ceva aşa de ruşinos, încât era mai bine să se poarte de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Ori s-a întâmplat, dar a fost dat cu totul uitării.

Însă aventura se încuibase deja aşa de adânc, că li se furişa noaptea în vis. Nu se mai simţeau încântaţi, ori curioşi, ori însufleţiţi, ori viteji când se gândeau la ea, nu aveau decât o senzaţie surdă, sâcâitoare, că asta e şi gata. Că aşa stau lucrurile şi n-au ce face. Că de acum încolo e sarcina lor. Că, de

fapt, n-au de ales.

Aşa că au început iar să şuşotească între ei despre pădure, peştişorul din iaz, lătratul câinilor din depărtare, norul care trecuse pe deasupra capetelor lor, dar nu era nor, şi alte semne de viaţă. Din nou şuşotelile astea au stârnit tot soiul de zvonuri, semne cu ochiul şi chicoteli printre colegii lor şi vecinii cu ochi ageri: ia uitaţi-vă la perechea aia, probabil că se ţin deja de mână. De mână? Ce mână? Pun rămăşag că se sărută deja. Şi, dne ştie, poate că deja s-au jucat şi „de-a doctorul”?

Unii ziceau chiar că, de fapt, sunt ca sacul şi peticul cei doi zurlii, ea cu mama aia a ei, brutăreasa într-o dungă care aruncă firimituri de pâine într-un râu fără peşti ori le presară pe sub copacii fără păsări, şi el cu lucrurile pe care le scrie pe hârtiuţele lui şi nu ni le arată nouă, ci dă fuga să i le arate lui Almon Pescarul, cel care se ciorovăieşte cu pereţii. Ori poate că nu-i arată cele scrise lui Almon, ci numai sperietorii de ciori a lui Almon?

Aşa că batjocurile se îngrămădeau în jurul lor ca o pată întunecată de noroi care se întinde în apă şi o tulbură. Însă Matti şi Maya îşi croiseră deja calea prin batjocuri şi răzbătuseră la lumină: într-o zi s-au sculat cu noaptea-n cap şi, în loc să meargă la şcoală, au ieşit din sat şi s-au dus drept în pădure.

15

Maya şi Matti au mers pe malul râului, dar fără să se ţină de mână – doar o dată sau de două ori, când au trecut râul pe bolovanii lunecoşi împrăştiaţi prin el, la unul dintre coturi. În vreme ce săreau de pe un bolovan pe altul ca să ajungă pe celălalt mal au fost siliţi să se ţină unul de altul ca să nu cadă în apa rece. Cu cât urcau mai mult pe munte, cu atât se îndesea pădurea. Din când în când trebuia să împingă crengi şi tufe şi să dea la o parte ferigi căţărătoare ca să-şi poată croi drum printre ele.

În unele clipe simţeau că nu sunt singuri în pădure, că era acolo altcineva, sau altceva, lat şi mare şi întunecat, ceva care părea că răsuflă adânc şi liniştit îndărătul lor. Dar de câte ori întorceau capul nu vedeau decât plantele verzi şi dese, care păreau să se înnegrească din ce în ce mai tare. Şi oricât de mult şi-ar fi ciulit urechile, nu auzeau altceva decât şoapta vântului prin copaci, bolboroseala râului printre stânci şi trosnetul frunzelor şi crengilor

uscate sub tălpile lor.

Uneori încâlceala de copaci şi tufe era aşa de mare, că nu mai puteau să înainteze decât încovoiaţi ori de-a buşilea. Din când în când treceau prin faţa intrării în câte-o grotă, dar când se uitau înăuntru nu vedeau decât beznă ghemuită acolo, care răsufla către ei, răspândind izuri vechi de praf şi mucegai gros.

Apoi, deodată, au trecut de intrarea într-o grotă care nu mirosea a mucegai, ci răspândea aroma plăcută a focului de lemne care îndulcea aerul, în vreme ce dinăuntru plutea alene un cârlionţ de fum. Mai întâi au încremenit, dar după o clipă Matti i-a şoptit Mayei: Hai să plecăm de-aici iute, până nu ne zăreşte cineva. Maya i-a şoptit şi ea: înainte să plecăm vreau să mă târăsc un picuţ mai departe ca să văd ce e acolo, e musai s-o fac. Aşteaptă-mă aici, Matti.

Piteşte-te după bolovanul ăla şi stai de pază. Dacă mă vezi că ies în goana mare, fugi şi tu în josul muntelui, nu şovăi şi nu mă aştepta. Doar fugi acasă cât te ţin picioarele şi nu te uita înapoi. Dar dacă vezi că a trecut, să zicem, un sfert de oră şi n-am ieşit, nu mă mai aştepta. Fugi acasă şi încearcă să ţii bine minte cum am nimerit aici şi spune-i lui Danir Ţiglarul, nimănui altcuiva, numai lui. Ca să nu-şi facă griji mama.

Asta l-a speriat pe Matti şi voia să-i şoptească Mayei: Nu, e prea primejdios, n-ai de unde şti ce ne aşteaptă în grotă. Dar s-a înfrânat şi n-a zis nimic, căci ştia dintotdeauna că Maya e mai curajoasă decât el, şi îi era niţel ruşine de asta, ba chiar se lua singur peste picior.

Maya a trecut de două cotituri şi de trei trepte de stâncă, până a ajuns într-o încăpere îngustă de la capătul grotei cu tavan jos. Focul aştemea pe pereţii plini de funingine umbre prinse într-un dans săltat. Din foc ieşea un fum frumos mirositor. Şi Matti, după oarece şovăială, s-a hotărât să nu asculte de Maya şi să meaigă după ea în grotă: două curbe şi două trepte de stâncă, dar înainte de a treia treaptă l-a părăsit curajul şi a rămas nemişcat, tupilat într-o adâncitură a peretelui de stâncă, încordindu-şi privirea să vadă ce se întâmplă cu Maya.

Un bărbat scund, care şedea singur, cu spatele la Maya, trebăluia pe la foc. Probabil că nici măcar nu ştia că Maya e acolo, în picioare în spatele lui, cu ochii-n patru, gata să se răsucească şi să-şi ia picioarele la spinare cât ai clipi.

Bărbatul cel scund împungea cu un băţ prin focul în care pusese la copt nişte cartofi şi cepe, rostogolind uşurel cartofii de pe o parte pe alta printre cărbuni, aţâţând jăraticul, în vreme ce tăifăsuia cu focul, îl îmbărbăta cu vorbe blânde şi se firitisea singur pentru izbândă. Şi a tot ţinut-o aşa, trebăluind pe la foc şi turuind aproape neîncetat, fără s-o bage în seamă pe Maya, care s-a aplecat să-l cerceteze mai bine, în vreme ce Matti le arunca priviri furişe. Speriat, Matti se uita din adâncitura stâncii la spatele Mayei, neputându-se hotărî ce să facă. Picioarele îi ardeau de dorinţa de-a fugi de acolo cât mai repede, în vreme ce inima îl îmboldea să se ducă lângă Maya. Bătălia dintre picioare şi inimă îl sleia cu totul de puteri, aşa că stătea încremenit acolo, în crăpătura dintre stânci, destul de aproape de spatele Mayei, dar nu aşa de aproape ca ea de acel străin, şi ceva mai aproape decât ea de intrarea grotei.

Dintr-odată, străinul s-a răsucit şi le-a zâmbit, deloc mirat, ca şi cum ar fi ştiut tot timpul că i-au venit din senin musafiri şi nu aşteptase decât să lase deoparte pentru o clipă trebăluitul la foc ca să se poarte ca o gazdă adevărată şi să-i întâmpine:

Maya? Matti? N-aţi vrea să vă aşezaţi? Să vă odihniţi oleacă? Nu vreţi nişte cartofi copţi? Mai am şi legume, fructe, ciuperci şi alune. Haideţi şi şedeţi aici.

16

Matti şi Maya au fost uluiţi văzând că bărbatul nu e bărbat, ci copil, şi nu un copil pe care nu-l cunoşteau, ci nici mai mult, nid mai puţin decât Nimi, băiatul pe care toţi îl strigau Nimi Ciuhurezu’. Nimi, cu nasul veşnic curgându-i, care ţinea morţiş să le povestească tuturor visele sale – pantofi care se prefac noaptea în arid, ori un furtun de cauduc care se preface în şarpe sau în trompă de elefant – şi de care toată lumea râdea. Nimi, care s-a dus odată singur în pădure, unde trebuie să fi dat peste ceva care l-a înspăimântat ori l-a zguduit atât de tare, încât s-a îmbolnăvit de huhurită. Boala l-a făcut să nu mai scoată nid un cuvânt şi să înceapă să rătăcească prin sat, huhurind, cu dinţii din faţă ieşiţi în afară şi strungăreaţă, cu un ochi veşnic lăcrimos. Şi de-atunci tot bântuie prin sat, zi şi noapte, iamă-vară, fără casă, fără prieteni. Maya şi Matti nu l-au putut ajuta. Până şi neamurilor lui le era ruşine şi l-au lăsat în plata

Domnului.

Iar aici, în grota asta, Matti şi Maya au dat peste Nimi: nu Nimi cel care huhura, nu Nimi cel care fugea de oameni şi se căţăra prin copaci, schimonosindu-se de pe crengile din vârf, ci un Nimi care vorbea şi care i-a bătut pe umăr pe amândoi şi chiar i-a poftit să împartă cu el cartofii copţi şi cepele pârlite în foc. Până şi ochiul lui lăcrimos le zâmbea cu drag.

Mai târziu, pe când şedeau toţi trei în jurul cărbunilor, sătui şi ostoiţi, Nimi le-a spus că huhurelile de bufniţă nu erau nicidecum o boală, ci o hotărâre: se săturase până peste cap de şfichiuiri şi înjosiri şi zeflemele, şi hotărâse să ducă o viaţă de copil liber, de capul lui, fără părinţi, vecini, colegi, fără nimeni care să-l jignească, nimeni din sat ori din întreaga lume care să-i spună ce anume să facă ori să nu facă. A hotărât să trăiască singur-singurel. Să trăiască în largul lui şi liber. E drept, are o strungăreaţă prea mare între dinţii lui de iepure, dar cel puţin îndărătul dinţilor ălora caraghioşi se află un cap, nu o ciupercă otrăvitoare, ca toţi oamenii ăia care râd de el. Uneori coboară şi rătăceşte prin curţile din sat, huhurind oleacă, şi toţi fug de el, speriaţi că o să se molipsească de boala lui. Dar asta e casa lui, aici trăieşte, în grota asta în care ţine tot felul de lucruri culese de prin ogrăzi: cărţi şi borcane, funii şi biscuiţi, reviste, lumânări, fructe şi legume, şi haine pe care le înşfacă de pe sârmele unde atârnă la uscat. Iar Almon Pescarul îl lasă să scoată noaptea cartofi din grădină, să ia de prin pomi şi din grădină câte fructe şi legume pofteşte.

Dar cum de nu te temi de pădure? De Nehi?

Uneori chiar mă tem un pic, mai ales noaptea, dar nu de Nehi, a zis Nimi. De fapt, când sunt aici, în grota mea, mă tem mult mai puţin decât atunci când sunt în preajma copiilor care mă urăsc şi huhuresc şi aruncă după mine cu pietre şi ţigle, ori când sunt în preajma oamenilor mari care mă arată cu degetul şi zic uite-că-vine-puştiul-ăla-bolnav-care-huhureşte-vai-de-bieţii-lui-părinţi, şi întotdeauna le spun copiilor mai mici să se ferească de mine.

Ia spune, Nimi, ai văzut vreodată vieţuitoare pe aid, prin pădure? Nu? Şi cum e cu Nehi? L-ai văzut vreodată? Şi mai spune-ne ceva, chiar există boala asta, huhurita?

În loc să răspundă la întrebare, Nimi Ciuhurezu’ s-a ridicat, s-a întins, le-a făcut semn cu mâna, şi-a tras nasul, a zâmbit, cu dinţii lui cei strâmbi şi ochiul

lăcrimos – a zâmbit pentru sine, nu către Maya şi Matti –, a sărit printre ei şi şi-a făcut loc spre ieşirea din grotă. Apoi a scos deodată un huhurit prelung, hăulit, asurzitor, care a răsunat deznădăjduit şi totodată războinic. A zbughit-o din grotă printre copacii deşi, huhurind voios din străfundul bojocilor, şi vocea s-a auzit tot mai încet în vreme ce se îndepărta, până ce a fost înghiţită de adâncul pădurii.

Când s-a stins focul în grota lui Nimi, Matti şi Maya au hotărât să urce mai departe cărarea de pe muntele acoperit de păduri, care era din ce în ce mai pieptişă şi mai întortocheată, arătând tot mai mult a tunel întunecat şi strâmt prin hăţişul tufelor dese.

Foarte curând n-au mai fost cărări ori păienjenişuri de poted prin pădure, doar un labirint întunecat şi împâslit, umplut cu plante groase, mai mult negre decât verzi, care împiedicau lumina să pătrundă. Unele împungeau şi altele urzicau, iar unele înţepau pielea ca nişte muşcături otrăvite.

Matti şi Maya şi-au dat toată silinţa să nu se îndepărteze prea mult de râu, dar nu puteau să se ţină prea aproape de meandrele lui, fiindcă în mai multe locuri râul curgea printre doi pereţi de stâncă, ori era înghiţit de pământ şi se ivea iar acolo unde nu te-ai fi aşteptat. Însă zgomotul apei i-a ajutat pe Maya şi Matti să-şi croiască drum în susul muntelui, ca şi cum ar fi fost o călăuză mânioasă, gălăgioasă, care nu tăcea niciodată: uneori scrâşnea din dinţi, gonind peste fundul prunduit; alteori mârâia stins, rătăcind printre pereţii drepţi; iar alteori urla sălbatic, în cascade spumegânde.

După câteva ceasuri s-au pierdut de râu. Nu mai auzeau nici măcar un murmur depărtat al curgerii lui. În schimb au început să audă alte ecouri din adâncurile tainice ale pădurii, scârţâieli, oftaturi, sfârâieli, ca şi cum ceva, pe undeva, trăgea aer în piept şi-l dădea afară şi şoptea, ceva destul de aproape, şi totuşi – nevăzut. Şi nu departe, altceva îşi înăbuşea tuşea, iar încă ceva ferăstruia de zor, ori rodea cu dinţi puternici. Se oprea câte o clipă, ca şi cum ar fi ostenit, apoi iar se punea pe ros.

Maya şi Matti şi-au zis că trebuie să se fi înserat deja, şi voiau să găsească o grotă în care să aştepte venirea zorilor. Li se părea ciudat că lumina zilei tot mai răzbătea printre coroanele copacilor. Matti s-a oprit să-şi tragă răsuflarea şi să mai scuture din ghimpii şi acele de brad uscate care i se agăţaseră de haine. Maya, care aproape întotdeauna era cu câţiva paşi

înaintea lui, s-a oprit să-l aştepte. L-a întrebat dacă n-ar fi bine să urce mai departe pe munte cât mai era un pic de lumină. Apoi, pentru că ghicea ce va răspunde el, mai degrabă a spus decât a întrebat: Vrei să mergem acasă.

În sinea lui, Matti chiar voia să meargă acasă, dar îndemnul să se lase păgubaşi şi să meargă acasă trebuia să vină de la ea, nu de la el.

Aşa că a întrebat-o: Tu ce crezi, Maya?

Iar Maya a zis: Da’ tu?

El a şovăit o clipă, apoi a zis cu glasul curtenitor şi hotărât: Cred că trebuie să facem întocmai cum zici tu.

Iar Maya a zis: bine că am mâncat cu Nimi, lângă foc, dar acum iar mi s-a făcut foame, şi sunt cam obosită.

Matti a zis: Aşadar, ne întoarcem?

Şi Maya: Poate. Da. Bine. Dar nu acasă. Hai să ne întoarcem la grota lui Nimi şi să stăm acolo până mâine-dimineaţă. Iar mâine-dimineaţă urcăm mai departe.

Aşa că s-au întors. De data asta Matti era în frunte, străduindu-se să-şi croiască drum printre plantele dese. Însă plantele erau din ce în ce mai dese. Cu cât se împingeau înainte, ca nişte înotători obosiţi care se luptă cu valurile puternice, cu atât se îndeseau tufele. În loc să coboare, s-au trezit că urcă mai departe coasta abruptă şi împădurită. Iarăşi li s-a părut că ziua începe să pălească şi că întunericul probabil nu-i prea departe, şi că n-o să mai găsească grota lui Nimi.

Deodată o umbră întunecată a trecut peste capetele lor, în tăcere deplină, a planat chiar deasupra coroanelor copacilor şi aproape că le-a atins, plutind şi întunecând o clipă încâlceala de arbori şi arbuşti. În clipa următoare s-a îndepărtat fără zgomot. Ca şi cum o pătură grea şi neagră ar fi acoperit o vreme totul. Şi pentru o clipă inimile lor s-au umplut de frica de un mare vicleşug vrăjitoresc, frica de o zi care nu-i zi şi de o noapte care nu-i noapte. Dar nici Maya, nici Matti n-au suflat o vorbă despre asta. Tăceau şi urcau mai departe. Până ce-au ajuns într-un loc de pe coasta muntelui unde puteau să-şi tragă sufletul şi să chibzuiască. Maya s-a dus singură să vadă ce se află în faţa lor, căci i s-a părut că aude şoapta râului, departe.

Acolo, pe coasta muntelui, între două stânci, Matti s-a aplecat să cerceteze o piatră răsucită care-i amintea de desenul unui melc, ori poate că

ăsta era un melc fosilizat. Între timp, Maya se căţăra pe munte, către ceea ce părea să fie murmurul râului. Deodată, Matti n-a mai văzut-o, nici măcar nu i se mai auzea sunetul paşilor, dar s-a temut s-o strige. Iar când Maya s-a răsucit ca să privească înapoi, nici ea nu l-a mai văzut pe Matti. Dispăruse printre copaci, şi s-a temut şi ea să-l strige, căci amândurora li se părea că nu trebuie să strige pe acolo, fiindcă nu erau cu adevărat singuri; cineva îi aştepta în adâncul pădurii. Ori plutea deasupra lor. Ori poate că stătea pur şi simplu tăcut, nemişcat, printre umbrele pădurii dese, nescăpându-i nicio clipă din ochi. În tăcerea grea care se aşternuse peste toate, Matti s-a gândit deodată că nu e singurul care ascultă bubuitul inimii sale, ci putea să-l audă şi ceea ce stătea în umbră şi-l urmărea cu privirea. Iar când a lăsat jos, pe stânca netedă, piatra răsucită aidoma unui melc şi s-a uitat după Maya, dar n-a văzut-o, alt melc, nu imul fosilizat, s-a târât aproape de pantoful lui. Însă până să-şi întoarcă Matti privirea către el, melcul pierise ca şi cum n-ar fi fost niciodată, înghiţit de o crăpătură.

17

După oarecare şovăială, Matti şi-a zis că o să stea s-o aştepte pe Maya acolo, la poalele stâncii care semăna un pic cu un topor uriaş, căci ce s-ar întâmpla dacă ar pomi în căutarea ei? Cât e el plecat, ea s-ar putea înapoia pe altă cărare. Şi dacă nu-l găseşte acolo, ar putea pomi să-l caute prin pădure şi s-ar rătăci printre coline, şi ar tot umbla aşa unul după altul până se întunecă de tot. Aşa că s-a aşezat, cu spatele rezemat de stânca-topor, şi s-a pus pe aşteptat, ciulind urechea cât de tare putea ca să prindă orice foşnet ori murmur.

De la acea înălţime întinderea pădurii arăta ca o pânză mare şi întunecată, presărată cu puncte luminate de culoare verde, verde-vârstat şi verde-cenuşiu şi verde-gălbui şi un verde aşa de întunecat, că era aproape negru.

Ochii lui Matti scormoneau în depărtare, mult dedesubtul lui, în căutarea acoperişurilor de ţiglă ale satului, dar satul dispăruse. Matti şi-a amintit livada lui Almon Pescarul. În închipuire vedea limpede grădina de zarzavaturi, ba chiar şi sperietoarea de ciori înfiptă între straturi. Şi-şi povestea singur cum umblă

cătinel bătrânul pescar, oftând, şontâcăind printre straturi către masa de lemn, ducând dorul câinelui său, Zito, şi al cintezoilor, şi al peştilor, până şi al carilor care ronţăiau noapte de noapte în măruntaiele mobilei. Probabil că acum tocmai dojeneşte sperietoarea de dori, ori se dorovăieşte cu el însuşi în vreme ce merge, întotdeauna avea ultimul cuvânt, mormăind pe sub mustaţa cenuşie şi stufoasă cine ştie ce răspuns zdrobitor. Iar dincolo, nu departe de ruine, învăţătoarea Emanuela stă singură, atârnând rufe pe sârma din ograda căsuţei ei. Matti auzise bârfe – ştia tot satul – cum că învăţătoarea Emanuela, care nu mai era tânără, de ani de zile se făcea luntre şi punte să câştige inima bărbaţilor din sat, fie ei holtei ori însuraţi, tinerei ori nu prea, dar niciunul nu se uita la ea. Uneori Matti li se alătura celor care o luau în râs şi-i ziceau Manu-tra-la-la / Nimeni nu o vrea. Dar acum se căia că o făcuse: singurătatea şi deznădejdea ei i se păreau în clipa asta aproape dureros de triste. Când s-a gândit la uliţa îngustă din faţa casei părinţilor săi, Matti şi i-a închipuit pe Danir Ţiglarul şi pe cele două ajutoare aşezaţi călare pe bârnele unui acoperiş de ţiglă, bătând de zor cu ciocanele şi râzând încântaţi că izbutiseră să ţină cu cele trei ciocane ritmul unui marş voios.

Şi şi-a închipuit-o pe Solina Cusătoreasa cum se opreşte din plimbare şi se apleacă peste căruţul bărbatului ei schilod, poate ca să-i aşeze mai bine pătura, ori să-i schimbe scutecele ude, ori poate doar ca să-l mângâie pe capul acoperit cu păr cărunt şi rar, în vreme ce din străfundurile minţii lui pierdute Ginome behăie subţirel, sfâşietor, pentru că se crede ied şi nevasta lui e o oaie care-i ţine loc de mamă.

Şi poate că taman în clipa aceea, când el şade acolo închipuindu-şi viaţa din sat, I, i1ia Brutăreasa, mama Mayei, porneşte de la brutărie către singura băcănie a satului, aflată în piaţă. Şi poate că se întâlneşte cu Solina, care-şi plimbă bărbatul în căruţ. Lilia se opreşte, ca întotdeauna, să schimbe câteva vorbe cu Solina, să-i spună ce greu e să creşti un copil căpos ca Maya, care e un drăcuşor obraznic, zău aşa, dar bună la inimă ca pâinea caldă. Necazul e că fetiţa mea e prea hotărâtă şi îndrăzneaţă. Le ştie pe toate mai bine decât mine şi mult mai bine ca oricine altcineva, aşa că toate trebuie să fie întocmai cum vrea ea, şi nicidecum altminteri. Apoi probabil că Lilia o să-şi netezească şorţul, o să-şi ceară iertare – pentru că, fără nicio pricină, întotdeauna lasă ochii-n pământ şi zice că-i pare rău –, o să-şi ia rămas-bun de la Solina şi Ginome şi o

să coboare mai departe pe uliţa îngustă, împingând căruciorul vechi ale cărui roţi ar trebui să fie unse, ori poate chiar înlocuite.

Şi ce-ar fi să le ung chiar eu, şi-a zis Matti. Ce dacă o să intru-n gura satului. Las’ să vorbească. N-au decât să râdă de mine până n-or mai putea. La urma urmei, Maya şi cu mine am văzut ceva ce ei nid măcar n-au visat. Şi când o să ieşim din pădurea asta poate că o să ştim ceva ce satul nu ştie… ori s-a străduit din răsputeri să nu ştie. Ori poate că tot satul ştie şi doar se preface, aşa cum micul Nimi se preface anume că are huhurită ca să poată rămâne liber?

Numai de-am ieşi teferi din pădurea asta. Ar trebui să fie deja noapte, şi toată lumea să fie în beznă, dar e ciudat, noaptea nu cade, se înfrânează, de parcă ar fi vrăjită.

Şi dacă Maya s-a dus departe de tot?

Dacă se rătăceşte?

Dacă ne rătăcim amândoi prin păienjenişul pădurii dese?

Şi cât timp ne-a mai rămas, dacă o mai fi rămas, până să se întunece?

Poate că încă n-au început cei de-acasă să-şi facă griji din pricina noastră. Dar o să înceapă curând.

Matti a şezut aşa multă vreme, privind jos în vale din înaltul muntelui, cufundat în gânduri şi închipuiri. Dar de fapt se trudea să îndepărteze ghearele spaimei, care se ascuţeau cu fiecare clipă, i se furişau pe sub piele şi făceau să-i alunece fiori pe şira spinării: pentru că Maya nu s-a înapoiat, şi nu s-a înapoiat nici mai târziu, şi nici măcar după aceea n-a dat niciun semn. Era din ce în ce mai supărat pe ea: unde s-a topit aşa? E cu putinţă să se fi întors în sat fără el? Şi ştii ceva, ar merita cu vârf şi-ndesat să mă urnesc şi eu şi să fug înapoi acasă chiar acum, până nu se întunecă.

Apoi supărarea pe Maya s-a prefăcut într-o spaimă îngheţată, în vreme ce asculta foşnetul copacilor înalţi, tăcerea şi vântul. Desluşea deja în aer aroma slabă a sfârşitului după-amiezii ori a începutului de seară, iar vântul amurgului s-a pornit să tăifăsuiască pe şoptite cu foşnetul copacilor din pădure. Matti se ridicase deja şi se socotea s-o ia la fugă spre casă cât îl ţineau picioarele când, peste huruitul şi şuieratul vântului prin acele brazilor, i s-a părut că aude iarăşi lătrat de câini, venind de departe, hăt-departe. Pentru o clipă i s-a părut şi că aude abia desluşit vocea Mayei strigându-l iar şi iar de

acolo, din codrul des de pe munte, de deasupra lui: Matti, Maaatti, vino aiiiici, viiiino, Maaatti, viiiino, viiiino…

Şi n-ar fi putut spune ce era meii înspăimântător: să nu ia în seamă strigătul care putea fi o cerere deznădăjduită de ajutor, ori să urce vitejeşte prin pădure către vocea care putea să fie doar un vicleşug, să-l momească într-o capcană, o voce care nu venea din susul muntelui, ci dinăuntrul capului său, născută din frica şi deznădejdea care începuseră deja să-i întunece inima şi să-i taie răsuflarea, ca un picior încălţat cu un bocanc care-l apăsa pe piept…

18

În cele din urmă Matti s-a hotărât să urce pe stânci. Copacii din pădurea care-l înconjura deveniseră mai deşi şi mai întunecaţi, de parcă s-ar fi strâns laolaltă anume ca să-i stea în cale. Dar a dibuit din nou printre trunchiuri un soi de cărare ori de potecă îngustă care şerpuia în sus pe munte şi care l-a dus către coastele pieptişe şi într-o împâslealã de tufe negre. Poteca urca mereu, cu zigzaguri bruşte, către vârful muntelui, până ce soarele care se înclina peste creste a început să zugrăvească cerul de deasupra copacilor în culorile unui foc uriaş, apoi ale vinului, apoi ale jăraticului viu. Curând peste cer şi pământ avea să se aştearnă o perdea tulbure de cenuşă.

Atunci i-a apărut în faţa ochilor un zid de piatră cu o poartă făcută din trunchiuri groase de copaci, şi dinăuntru s-a înălţat şi a plutit deasupra zidului şi a porţii un nor luminat în multe culori, şi multe sunete ciudate veneau din el, sunete înalte, ascuţite, şi sunete joase şi slabe, şi sunete moi şi gingaşe ca fulgii de zăpadă, sunete de fluierat, ciripit, gâfâit, orăcăit, sunete care zgrepţănau şi sunete care alinau, sunete pe care Matti nu le mai auzise vreodată, şi totuşi şi le amintea şi ştia că sunt sunete scoase de animale şi de păsări, mugete blânde şi mârâieli groase şi val după val de voci care cântau laolaltă cip-cirip. Şi printre ele era vocea Mayei, limpede şi plină de clopoţeii bucuriei: Ce-i cu tine, Matti, nu mai sta aşa pe-afară, deschide poarta şi vino şi tu aid.

19

Matti a zăbovit în faţa porţii câteva minute, chibzuind ce să facă. Avea senzaţia ciudată, misterioasă, că fusese deja aici, şi poate că nu numai o dată. Că odinioară, în trecut, stătuse aici, în faţa porţii, întocmai aşa cum stătea acum. Că nu numai o dată nu se putuse hotărî dacă s-o rupă la fugă ori să intre. Că hotărâse deja, şi intrase, şi văzuse. Iar acum, dacă s-ar strădui din toate puterile, dacă şi-ar împinge mintea cel mai departe cu putinţă, şi-ar putea aminti deodată tot ce uitase. Şi-ar putea aminti chiar şi ceea ce nu ştia şi ceea ce nu mai văzuse niciodată.

Matti s-a uitat la poartă şi a văzut că nu e închisă bine, e aproape închisă, şi, şi-a amintit el fără să-şi amintească, aşa a fost ultima oară şi aşa a fost această poartă întotdeauna. Rămăsese o crăpătură îngustă între cele două laturi ale porţii duble. Dacă ar împinge cu putere, poate că ar izbuti să intre şi să încerce s-o salveze pe Maya.

Dar n-ar fi mult mai sigur să se întoarcă pe dată şi să fugă? Să coboare în goană de pe munte, să nu se oprească, să nu se uite îndărăt, să fugă acasă cât încă mai era cu putinţă? Să fugă acasă şi să le spună totul părinţilor săi, învăţătoarei Emanuela, lui Danir Tiglarul, jandarmilor din sat, care s-ar rândui şi s-ar grăbi să urce pe munte şi s-o salveze pe Maya? Căci ăsta-i castelul lui Nehi, groaznicul duh al muntelui, iar Maya e deja pierdută, întemniţată între zidurile lui, iar tu eşti singur-singurel, n-o poţi scăpa tu însuţi, şi dacă nu fugi chiar acum o să fii şi tu pierdut. Uite, soarele coboară peste zidurile astea şi peste crestele împădurite, şi dacă n-o iei acum la fugă spre casă cât te ţin picioarele o să rămâi aici în beznă de imul singur, cu mâinile goale, la poarta cetăţii lui Nehi Duhul Muntelui, şi n-o să te mai duci în vecii vecilor acasă.

Matti s-a răsucit, gata să fugă în jos pe cărare, dar vocea Mayei l-a pironit în loc.

Ea a ieşit şi a rămas în poartă, ţinând în braţe un ghemotoc ciudat, cenuşiu, pe care-l strângea la piept, şi a zis liniştită: Intră, nu-ţi fie frică, Matti, vino la mine, vino să vezi o minune, vino după mine, Matti, nu-ţi fie frică, vino să vezi cât de frumos e aid.

20

Şi când s-a apropiat de ea Matti a văzut că ţinea în braţe un pisoi: nu desenul unui pisoi, nu o jucărie, nu o păpuşă în formă de pisoi, ci o făptură îmblănită, vie, moale, dulce şi sfioasă care se uita la Matti cu doi ochi rotunzi, cu urechile ciulite pline de curiozitate şi cu nasul şi mustăţile tremurând uşor, ca şi cum nici vorbă să fi fost pisoi, ci un filosof îmblănit şi serios, încercând să priceapă cine e cel care s-a arătat dintr-odată. Şi din ce pricină? Şi ce-a adus cu el? Şi, mai ales, ce anume se petrece de fapt acolo, în lumea necunoscută de dincolo de poartă?

Pe Matti l-a cuprins neliniştea şi s-a tras un pic înapoi, fiindcă nu cunoştea pisicile decât din poze şi fiindcă trupul pisoiului părea că se umflă şi se micşorează, se umflă şi se goleşte într-un fel pe care Matti l-a socotit ciudat şi aproape înspăimântător: nu mai văzuse şi nici nu-şi închipuise vreodată că toate animalele răsuflă fără încetare, trag aer în plămâni şi-l dau afară, apoi iar îl trag, întocmai ca noi.

Dar Maya nici gând să-i dea pace. A luat mâna lui Matti şi i-a plimbat degetele speriate încolo şi încoace prin blana moale a pisoiului, până ce şi-au învins spaima. Atunci, dezmierdând blana moale şi dezmierdat de ea, mâna lui s-a liniştit, şi i s-au liniştit braţul, şi umărul, apoi trupul întreg. Şi dintr-odată a fost tare plăcută atingerea blăniţei, ca şi cea a degetelor Mayei călăuzindu-i mâna de-a lungul spinării catifelate a pisoiului. Ca şi cum degetele ei ar fi iscat fiori dulci care ajungeau la el, fiori calzi, plăcuţi, care curgeau din mâna ei într-a lui şi prin mâna lui în blana pisoiului. Atunci ochii rotunzi şi nevinovaţi ai micuţei făpturi s-au uitat la el cu încântare şi s-au închis. Matti a închis şi el ochii o clipă, lăsându-şi degetele să se umple de cascadele de freamăt care scuturau uşurel trupul pisoiului, căci acum torcea molcom de plăcere şi-şi îndesa cu gingăşie fruntea şi botul în mâna care-l alinta. Ochii pisoiului s-au deschis şi apoi s-au închis aproape de tot, doar două dungi verzui se uitau la Matti zicând: Da, aşa, mai mângâie-mă, te rog, da, ne place amândurora, încă, încă, da, aşa, te rog, nu te opri.

Deodată pisoiul i-a făcut semn cu ochiul lui Matti, un semn iute, dar neîndoios, semnul unei taine pe care-o împărtăşeau doar ei doi: ca şi cum ar fi încercat să-i spună lui Matti că ştie prea bine cât de mult doreau degetele lui

să-l dezmierde, şi cât de tare îi plăcea lui Matti să-l atingă cu palma care îi era prinsă între blana pisoiului şi mâna Mayei. Nu mai simţise nicicând o astfel de plăcere, şi aproape că a ameţit, pentru că vârfurile degetelor Mayei care tresăltau pe dosul mâinii lui şi blana moale pe care o mângâia făceau să-i treacă prin trup val după val de furnicături calde.

Trupul lui Matti s-a înmuiat şi s-a umplut de duioşie, şi în vreme ce trupul i se înmuia se topea şi frica: s-a uitat în jos şi a văzut că picioarele îi erau deja înăuntrul zidurilor. Şi a văzut grădina dinăuntru, şi a ştiut că acum este înăuntru de-a binelea, chiar în cetatea lui Nehi Duhul Muntelui. Dar, în loc să fie îngrozit, Matti se simţea curios şi nerăbdător. A ridicat privirea şi a dat de priveliştea uluitoare a grădinii.

21

Grădina era umbroasă şi încântătoare, şi luminată nu numai de razele soarelui în asfinţit, ci şi de raze puternice de lumină vie şi colorată care străluceau printre copaci, tufişuri, răzoarele înflorite, iazurile şi pârâiaşele cristaline care susurau id şi colo prin crăpăturile stâncilor şi între terase.

Luminile acelea, i-a şoptit Maya, nu vin de la lămpi ascunse, aşa cum ai putea să crezi şi aşa cum am crezut şi eu când am intrat aid. Roiurile mari de licurid dau strălucirea asta minunată pe care o făuresc înăuntrul lor.

Grădina era plină cu pomi încărcaţi de roade, pomi puşi acolo pentru frumuseţea lor, ierburi şi pajişti. La poalele copacilor erau răzoare în care ferigi şi flori se deschideau într-un gingaş evantai portocaliu, auriu, vişiniu, roşu, verzui-limoniu, galben, turcoaz, trandafiriu, carmin şi violet.

Matti şi-a înălţat privirea spre coroanele stufoase şi pentru prima dată în viaţa lui a văzut şi a auzit o droaie de păsări care cântau şi pălăvrăgeau cât le ţinea gura, îşi tăiau vorba una alteia, îşi întindeau dintr-odată aripile şi zburau de pe o creangă pe alta. Păsările de apă stăteau tihnite pe malurile pârâiaşelor, ori chiar în mijlocul bălţilor, cu un picior în apă şi celălalt îndoit sub ele, afundându-şi uneori în apă ciocul trandafiriu. Matti era năpădit de o dulce şi adâncă seninătate pe care nu o mai simţise vreodată, poate doar în amintirea ceţoasă, ascunsă, care zace sub toate celelalte amintiri, seninătatea unui prunc îmbăiat şi sătul pe când i se închid ochii şi e învăluit de blândeţe, adormind în

braţele mamei, care murmură un cântec de leagăn cu vocea ei caldă.

Oare am mai fost cu adevărat pe-aid? De îndată ce-am venit pe lume? Ori poate chiar înainte?

Grădina era lungă şi lată şi se întindea cât vedeai cu ochii, până la poalele pline de flori ale coastelor mărginite de crânguri întunecate, livezi şi straturi de legume. Din loc în loc curgeau pârâiaşe, ca o horbotă din fir de argint. Şi peste toate astea puzderie de gâze sâsâiau şi zbâmâiau şi ţiuiau, zborul lor iscând talazuri de zumzăieli şi bâzâieli şi şuierături şi vâjâieli, de parcă treaba lor era să întindă o plasă delicată din firişoare de metal peste toată grădina, şi toate firişoarele acelea nevăzute, gingaşe, vibrau şi fâlfâiau şi zomăiau şi zăngăneau uşurel la fiece pală de vânt.

Şerpi ciudaţi, şerpi cu multe picioare şi unduiri iuţi, forfoteau pe sub tufe. Şi şopârle mari şi leneşe moţăiau cu ochii deschişi. Pe păşunile şi pajiştile din grădină păşteau oi albe şi se preumblau girafe şi antilope şi cerbi şi iepuri. Iar printre ele, ca nişte cete de vilegiaturişti care vizitează pe îndelete un orăşel paşnic, umblau de colo-colo haite de lupi lenevoşi, vreo doi urşi şi o pereche de vulpi cu cozi înfoiate, iar un şacal cu blana jerpelită a venit la Maya şi Matti şi le-a arătat o limbă foarte lungă şi foarte roşie, care părea că i se revarsă din gură pe o parte, dintre două rânduri de colţi ascuţiţi şi sclipitori. Deodată şacalul s-a apucat să-şi frece capul ascuţit de genunchii lui Matti, o dată, apoi iar, şi de fiecare dată înălţa spre ei ochii galbeni şi trişti, o privire sfâşietoare, rugătoare, până ce Maya a priceput în sfârşit şi s-a aplecat să-l dezmierde pe creştet şi chiar să-l scarp ine un pic sub bărbie şi pe după urechi, şi mâna i-a alunecat de câteva ori pe spatele lui, din creştet până la rădăcina cozii.

Apoi Maya şi Matti au trecut de patru-cinci tigri osteniţi care se tolăniseră pe coasta păşunii şi priveau neclintiţi în adâncul înserării paşnice, cu capetele rezemate pe labele din faţă. Pentru o clipă, tigrii aceia somnoroşi i-au amintit lui Matti de bătrânul Almon Pescarul, când capul obosit îi coboară pe braţul adus peste filele carnetului, picotind în faptul serii, în vreme ce şade singur la masa de lemn din fundul grădinii. Matti a fost cuprins o clipă de un dor aprig, dorinţa ivită din senin să şadă pe laviţa lui Almon şi să-i povestească toate astea, să-i înfăţişeze fiece părticică – ori, şi mai bine, să-l aducă pe Almon aici sus, ca să le poată vedea pe toate cu ochii lui. Să le poată pipăi cu degetele lui bătrâne. Să-i aducă şi pe Solina cu bărbatul-prunc. Şi pe Danir Tiglarul, cu cele

două ajutoare. Şi pe Nimi. Să le arate tuturor, întregului sat, părinţilor săi, surorilor mai mari, învăţătoarei Emanuela, şi să se uite bine la chipurile lor când o să vadă prima oară grădina.

Tocmai atunci s-a îndreptat spre ei o vacă, o vacă tacticoasă, o vacă grozav de mândră şi cu multe relaţii în lumea bună, o vacă tare simandicoasă, dichisită cu pete albe şi negre. A trecut cu pas greoi şi legănat, plină de înfumurare, pe lângă tigrii somnoroşi, dând din cap de două-trei ori, ca şi cum n-ar fi fost mirată deloc, nici pe departe, niciun picuţ, nici vorbă să fie mirată, dimpotrivă, toate socotelile pe care şi le făcuse erau bune, şi ce gândise de la început se adeverise, iar acum mai dădea din cap şi pentru că-i părea bine că avusese dreptate, şi pentru că era întru totul mulţumită de sine, cu desăvârşire şi absolut şi fără cea mai mică umbră de îndoială.

22

Matti şi Maya se uitau cu ochii larg deschişi la toate minunile acelea, fermecaţi de crocodilii cu platoşe din plăcuţe care stăteau lungiţi la marginea iazului, şi de maimuţele, veveriţele şi papagalii care se roteau deasupra lor, prin crengile copacilor care desfătau ochiul şi ale copacilor care erau buni pentru hrană. Sfârâitul aripilor de vrăbiuţe şi gunguritul porumbeilor aruncau un văl diafan de drăgălăşenie peste întreaga grădină, pâraie, pajişti, coroanele copacilor, învăluind totul într-o pătură de linişte adâncă şi caldă, liniştea altor lumi.

De ce sunt dintr-odată aşa de sigur că am mai fost odinioară pe aici? Şi cum ar putea să fie adevărat?

Seara care se aştemea peste grădina cu minuni era aşa de frumoasă, aşa de cristalină şi de paşnică, încât Maya şi Matti nici măcar nu l-au zărit pe bărbatul nu prea tânăr, nu prea înalt, un pic adus de spate şi cu capul gol, cu faţa arsă de soare brăzdată de o plasă ciudată şi încâlcită de zbârci turi, cu părul lung şi încărunţit aproape cu totul căzându-i pe umeri. Stătea acolo liniştit, rezemat de un trunchi de copac cu scoarţa aspră, singur pe coasta grădinii în adierea serii, privindu-i cu o umbră de zâmbet, un zâmbet amar, pierdut, de parcă o parte din gânduri i-ar fi fost aid, iar restul, prin alte locuri.

Umerii bărbatului erau un pic încovoiaţi, unul ceva mai jos decât celălalt,

iar mâinile uriaşe îi atârnau moale pe lângă trup, ca şi cum tocmai ar fi isprăvit o muncă îndelungată şi tare istovitoare. Chipul nu-i era frumos, ci şovăielnic şi neîncrezător, şi arăta stingherit, ca şi cum s-ar fi bucurat că Matti şi Maya nu l-au văzut.

Ca şi cum i-ar fi fost ruşine de ei.

Aşa că necunoscutul stătea acolo fără să se clintească, răsuflând rar şi adânc, şi privea ochii fermecaţi ai celor doi copii, urmărea fiecare mişcare a privirii lor curioase care se plimba peste grădină, uimită de tot ce se afla în ea.

Zâmbetul tainic, aproape viclean al bărbatului izvora de fapt din jurul ochilor, şi nu de pe buze, şi de acolo se răspândea prin şanţurile zbârdturilor, luminându-i cu încetul pe dinăuntru fiece brazdă şi încreţitură de pe chip.

Şi totuşi, nu se mişca şi nu scotea niciun sunet. Numai o vinişoară albăstrie, tare gingaşă, îi zvâcnea pe tâmplă, ca un peştişor care se zvârcoleşte în apă.

Până ce, dintr-odată, Maya l-a zărit şi a fost grozav de mirată. Dar şi-a ţinut firea, doar s-a aplecat uşor spre Matti şi i-a şoptit: Fii atent, Matti, nu întoarce capul acum, pentru că e cineva care stă acolo şi ne priveşte, dar nu pare primejdios, doar un picuţ ciudat.

23

Un picuţ ciudat, a repetat bărbatul cu zâmbet neîncrezător vorbele pe care Maya i le şoptise lui Matti. E întocmai ceea ce ziceau oamenii despre mine acum mulţi ani, când mai eram copil: e un pic ciudat, ziceau ei şi-şi strâmbau buzele într-un rânjet. Iar uneori ziceau: Ia uite, vine nătărăul. Toate astea s-au petrecut cu mulţi ani înainte să apăreţi voi pe lume, când părinţii voştri erau cam cât voi de mari.

Şi, Doamne, cât îmi doream să fiu unul dintre ei: tot timpul mă străduiam din răsputeri să fiu ca toată lumea. Ba chiar să fiu ca ei mai mult decât erau ei înşişi. Dar, cu cât mă trudeam mai mult, cu atât mă luau mai tare în răspăr.

Necunoscutul a pornit în direcţia lor, dar după câţiva paşi s-a oprit, s-a răzgândit şi s-a întors la smochin: poate că se gândea că o să-i sperie. Dar când a văzut că nu fug de el, ci rămân pe loc privindu-l, apropiindu-se doar un pic unul de altul până ce n-a mai rămas loc gol între ei, şi-a aplecat ochii către

iarbă şi a zis cu vocea plină de zâmbet: Mă bucur că aţi venit.

Apoi a adăugat: Uite, am aici nişte suc de rodie. Şi zăpadă topită. Vreţi să gustaţi?

Matti a şoptit: Ai grijă, Maya. Nu cumva să atingi căuşul acela. Cine ştie. Poate că-i primejdios să bei.

Dar Maya a amestecat nişte suc de rodii cu zăpadă topită în vasul de lemn, a băut, a râs, s-a şters la gură cu dosul mâinii şi i-a spus bărbatului: eu sunt Maya. Şi el e Matti. Matti se teme că eşti un vrăjitor. Eşti vrăjitor?

Şi apoi a zis: Bea şi tu, Matti. Hai, gustă. E rece şi grozav de bun. N-o să te îmbolnăvească de huhurită, nu-ţi fie frică. Uite, nici unuia dintre animalele de aici nu-i e frică de omul ăsta.

Matti n-a zis nimic, doar a prins-o pe Maya de braţ şi a încercat s-o tragă înapoi. Dar Maya nu s-a lăsat trasă şi şi-a smucit braţul din strânsoarea lui Matti. Şi nici ea n-a zis nimic.

Deodată din gura necunoscutului au ieşit nişte sunete ciudate, joase, sunete întortocheate care nu erau cuvinte, şi când le-a rostit un stol întreg de colibri neastâmpăraţi şi ciripitori, cu pene aurii şi turcoaz stropite cu albastru, a poposit pe umerii şi capul lui, ca şi pe capetele şi umerii copiilor.

După ce bărbatul şi musafirii săi au fost înconjuraţi de păsări, le-a povestit că în urmă cu mulţi ani, pe când era copil, ceilalţi copii întotdeauna îl izgoneau. La urma urmei, în fiecare clasă ori ceată e câte unul aşa, a zis bărbatul, nedorit, altfel decât ceilalţi, şi oriunde s-ar duce ceilalţi copii el se încăpăţânează să se ţină după ei, şi întotdeauna îşi târşâie picioarele cu câţiva paşi în urma lor, stângaci şi sfios, dar neluând în seamă ocările şi batjocurile, dorindu-şi cu disperare să fie primit, să fie de-al lor. De aceea e gata de orice, gata să-i slugărească, să fie la cheremul lor, gata să facă pe nebunul ca să-i înveselească, se oferă să fie bufonul, iar ei pot să-l batjocorească după pofta inimii, ba chiar să-l şi bruftuluiască, nici că-i pasă, uite, le dă în dar toată inima lui prigonită.

Însă ceata nu vrea să-l aibă pe aproape. Şi nu dintr-un motiv anume: nici să n-audă de el, şi gata. Şi ar face bine să piară din ochii lor cât mai iute. Pentru că nu e ca noi şi nu ne potrivim. Aşa că ar face bine să plece, pentru că nimeni, zău aşa, chiar nimeni n-are nevoie de el.

Maya a zis: Avem şi noi un astfel de băiat. Nimi. Nimi Ciuhurezu’.

Iar Matti a zis: Nu. Nimi e altceva. Nimi are doar huhurită. Toţi se feresc de el pentru că e primejdios de-adevăratelea să te apropii de cineva care are huhurită.

Apoi s-a aplecat către Maya şi a adăugat în şoaptă: Curând se întunecă, Maya, trebuie să încercăm imediat să scăpăm de aid.

Maya a zis: Să scăpăm? Păi, poarta e deschisă şi nimeni nu ne ţine aid. Du-te sănătos, dacă eşti aşa de zorit. Daz eu rămân. Mai sunt atâtea de văzut.

Iar bărbatul a zis: Şedeţi acum, amândoi, uite, pe bolovanul ăsta. Beţi nişte suc de rodii ori de smochine cu zăpadă topită. Şi nu-ţi face griji, Matti, că vine întunericul. O să întârzie un pic astă-seară, ca să putem tăifăsui mai departe. Să nu vă fie frică de cârtiţa asta. Se simte jignită atunci când oamenilor le e frică de ea. E tare, tare bătrână şi aproape surdă, dar s-a ostenit să iasă din tunelul ei ca să vă adulmece. Şedeţi liniştiţi o clipă şi îngăduiţi-i, rogu-vă, să vă adulmece. Uite ce urechi şi labe gingaşe are, mai mare dragul, şi cum îi freamătă duios în cinstea voastră nasul cel trandafiriu, ca bătăile iuţi ale unei inimi înflăcărate. Pare-se că mirosul vostru i-a răscolit amintiri din vremurile dinainte de venirea pe lume a părinţilor ei.

Matti s-a uitat de la bătrâna cârtiţă la bărbat, apoi înapoi la cârtiţă, şi iarăşi i-a fulgerat prin minte o umbră de amintire, am mai fost pe-aid, toate astea mi s-au mai întâmplat o dată, am fost aici şi am uitat tot, şi nici măcar acum nu-mi pot aminti ce s-a întâmplat de fapt. Dar sigur îmi amintesc că am uitat. Cred că omul ăsta se simte cam însingurat. Ori poate că numai mie îmi pare aşa? Oare ne pregăteşte o capcană? Pentru că, de aproape, lui Matti i s-a părut că vede cum fulgeră pe chipul zbârcit al bărbatului un licăr de viclenie, de uneltire tăinuită, şi când anume a văzut? Atunci când bărbatul a râs şi a zis că întunericul o să întârzie astă-seară ca să putem noi sta la taifas.

Şi dacă plănuia să-i închidă acolo? Pentru totdeauna?

Mâinile cu vene groase ale bărbatului i-au părut dintr-odată lui Matti asemenea unor rădăcini îndârjite care înhaţă şi înfăşoară şi nu mai dau drumul.

Şi dacă vrăjitorul ăsta urzeşte de fapt să ne ţină aici, ca să se răzbune pe părinţii noştri şi pe tot satul? Ori nu numai să ne ţină, ci să ne vrăjească şi să ne prefacă în animale?

Matti a zis: Curând o să fie întuneric. Vreau să plec acasă acum.

Iar Maya a zis: Daz eu nu vreau. Vreau să aud mai multe. Şi vreau să văd

mai multe.

24

Atunci bărbatul le-a spus că pe la vreo zece ani şi jumătate n-a mai căutat prietenia copiilor de vârsta lui ori a oamenilor mari şi a început să-şi petreacă vremea cu pisici şi câini, până ce a ajuns să priceapă şi chiar să vorbească dulăiasca şi mâţola, ba încă şi caluina.

După vreo două-trei săptămâni, tot satul a hotărât că bietul băiat se îmbolnăvise de huhurită, şi toţi se fereau ca de foc să se apropie de el. Iar apoi lucrurile au luat o întorsătură aşa de urâtă, că până şi părinţii s-au lepădat de el: tot satul îi arăta cu degetul, şi le crăpa obrazul de ruşine din pricina lui, şi aveau mare grijă ca fraţii şi surorile mai mici să nu se apropie prea tare de el, nu care cumva să ia şi ei boala.

Aşa că, până la urmă, părinţii şi toţi oamenii mari l-au lăsat de capul lui să rătăcească prin pădure, slobod ca vântul şi ca apa, ziua şi noaptea. ***Eeorrriarrr,*** a rostit deodată bărbatul cu altă voce, şi pe dată s-a ivit din tufe un urs cu blană cafenie deasă şi încâlcită, şi-a frecat capul mare de mâna omului şi s-a uitat la Matti şi Maya cu ochii lui urseşti umezi, plini de curiozitate, afecţiune, prietenie, modestie sfioasă şi o urmă de mirare, ca şi cum ochii aceia ar fi vrut să-i facă să priceapă şi ar fi zis: Iertăciune, nu vă mâniaţi, eu chiar nu pricep ce se petrece, îmi pare tare rău să zic că nu pricep nimic, vă cer iertare, la ce v-aţi putea aştepta de la mine, că doar nu-s decât un urs.

Apoi ursul s-a rostogolit greoi pe spatele lui lat, cu labele mişcându-se prin aer, şi s-a pornit să-şi frece blana de covorul de iarbă şi să scoată tot soiul de mormăieli cu o voce groasă de un cafeniu-întunecat, o voce iernatică adâncă, dar caldă. Matti s-a dat iute îndărăt doi-trei paşi şi a încercat s-o tragă pe Maya de braţ, dar şi de data asta Maya şi-a smucit braţul din strânsoarea lui: M-am săturat, Matti, dă-mi pace, fugi acasă dacă asta ţi-e voia, nu te ţine nimeni cu de-a sila. Dar eu, una, vreau să cunosc mai bine locul ăsta.

Iar bărbatul a zis: Tu eşti Maya. Tu eşti Matti. Iar eu sunt Nehi. Eu sunt Duhul Muntelui. Vrăjitorul. Şi acum faceţi cunoştinţă cu Shigi. Să nu vă fie frică de Shigi. E un urs cam copilăros, un urs care se apucă din senin să joace când plouă cu găleata, ori încearcă să alunge muştele cu ciotul lui de coadă, ori stă

ceasuri întregi tupilat printre ierburile de pe malul râului şi stropeşte cu apă toate animalele care se nimeresc pe-acolo. Shigi, nu-mi mai tăia vorba. Lasă-mă să povestesc.

Cu timpul, a continuat bărbatul, am învăţat şi limba porumbeilor, greierilor, broaştelor, caprelor, peştilor şi albinelor. Iar peste câteva luni, după ce-am plecat de acolo şi m-am dus de unul singur să trăiesc în pădurea de pe munte, m-am străduit să învăţ tot mai multe limbi ale animalelor. N-a fost greu, căci limbile animalelor şi păsărilor au mult mai puţine vorbe decât cele ale oamenilor, şi au numai prezent, nu există trecut ori viitor, şi n-au decât verbe, substantive şi interjecţii, nimic altceva.

Pe măsură ce treceau anii am învăţat că şi animalele mint uneori, ca să scape de la ananghie ori ca să se împăuneze, ori ca să-şi amăgească prada, ori ca să-i sperie pe ceilalţi, iar uneori doar ca să farmece, atunci când fac curte. La fel ca noi toţi.

Vieţuitoarele au chiar vorbe speciale care arată bucuria, entuziasmul, uimirea şi plăcerea. Iar vieţuitoarele pe care lumea le crede mute, cum sunt, de pildă, fluturii, licuricii, peştii, melcii – până şi ele au anumite vorbe, care nu sunt rostite cu glas tare, ci iau forma a tot soiul de tremurări mărunte care ajung la ascultător doar prin piele, blană ori pene, nu prin urechi. Acele tremurări sunt ca micile unduiri pe care le stârneşte o frunză căzând pe faţa netedă a unui lac atunci când apa e nemişcată.

Alte vieţuitoare au chiar unele vorbe care seamănă cu rugăciunea: vorbe anume de mulţumire pentru lumina soarelui, şi alte vorbe de mulţumire pentru adierea vântului, ploaie, pământ, ierburi, lumină, căldură, hrană, mirosuri şi apă. Au şi vorbe de alean. Dar în niciuna dintre limbile vieţuitoarelor nu se află vorbe care înjosesc ori batjocoresc. Nu, asta nu.

Dacă vreţi, Maya şi Matti, a zis bărbatul lăsându-şi cu blândeţe mâinile grele, ostenite, pe spinarea unei căpriţe care venise să se ghemuiască în blana cafenie a lui Shigi, dacă vreţi, o să vă ajutăm să le învăţaţi şi voi, cu încetul. Aşa cum le-a învăţat Nimi, care a aflat calea spre noi înaintea voastră. Da, Nimi Ciuhurezu’, Nimi cu nasul veşnic curgându-i, cel despre care toată lumea de acolo, de jos, zice că are huhurită. Dar în adâncul inimii voastre, Maya şi Matti, ştiţi de mult amândoi că nu există pe lume o astfel de boală. Huhurită a fost născocită anume ca să împiedice oamenii să se apropie unii de alţii. Ca să-i

despartă. De altfel, voi doi o să fiţi de-acum încolo musafirii noştri, ai mei şi ai tuturor vieţuitoarelor care trăiesc cu mine aid, în grădina casei noastre de pe munte.

Căd rămâneţi aid. Cu noi.

Bărbatul a tăcut o clipă, apoi, cu vocea schimbată, a zis cu o linişte neclintită care nu îngăduia vreo împotrivire ori proteste: Acum veniţi cu mine.

Şi n-a aşteptat să vadă dacă vin ori nu, ci s-a răsudt şi a pornit netulburat către casă, şi nu s-a uitat înapoi, ci le-a povestit mai departe, de unde contenise. Le-a spus că în urmă cu mulţi ani fusese îndrăgostit de o fată din clasa lui, Emanuela, dar nu i-a mărturisit niciodată că o iubeşte, aşa că a fost o dragoste neîmpărtăşită. Şi n-a pomenit nimănui de iubirea lui tăinuită, căci se temea că toată lumea, şi mai ales Emanuela, o să-l bruftuluiască şi o să-l batjocorească şi o să-l înjosească încă o dată pe-atât dacă ar afla.

Când Matti şi Maya şi ursul Shigi şi căpriţa Sisa au intrat după el în casă, copiii au văzut că nu e deloc un castel, nu-i decât o odaie largă şi înaltă, o odaie caldă, clădită numai din bârne de lemn negeluit şi mobilată doar cu lucruri simple şi neapărat trebuincioase, cioplite din trunchiuri de copaci şi crengi groase care mai erau încă învelite în scoarţa aspră.

Bărbatul i-a poftit pe Maya şi Matti să se aşeze de-o parte şi de cealaltă a unei mese solide şi cam strâmbe, făcută din scânduri groase, sub care ursul şi capra s-au încovrigat unul lângă altul şi au adormit. Apoi bărbatul şi-a urmat povestea: într-o noapte de iarnă cu ploaie şi ceaţă s-a sculat din pat şi a fugit de acasă şi din sat. La început s-a ascuns în pădure, iar apoi şi-a găsit un loc aici, pe munte, printre animalele caie-l iubeau toate şi l-au ajutat şi au avut grijă de el, pentru că acolo, jos, oamenii se purtau urât şi cu animalele. Uneori chiar le băteau.

Şi aşa, în altă noapte cu ploaie şi ceaţă, am urcat cu toţii prin pădurea de pe munte, într-un alai lung, a zis bărbatul, pentru că animalele au hotărât să vină să trăiască aid, cu mine. Şi acuma haideţi la fereastră, să cunoaşteţi locul în care o să staţi de-acum încolo: cresc pe aid fel şi fel de poame minunate, iar zăpada topită dă apa limpede care curge în pârâul acela cu glas de fluier. Vedeţi iazul cel mic de acolo? Curând puteţi să vă dezbrăcaţi amândoi şi să înotaţi în el. Nu trebuie să vă ruşinaţi unul de celălalt. Aid nu-i nid o ruşine să fii în pielea goală: întotdeauna suntem goi pe sub veşmintele noastre, dar suntem

învăţaţi de mid să ne ruşinăm de adevăr şi să ne împăunăm cu mindunile. Şi ne învaţă să nu ne bucurăm de ceea ce avem, să ne bucurăm numai de ce avem noi, iar alţii nu. Ba, mai rău: din clipa în care venim pe lume ne învaţă să credem tot soiul de idei otrăvitoare care încep întotdeauna cu „La urma urmei, toată lumea…”

Bărbatul a zâmbit cu tristeţe şi a cugetat o vreme la asta.

Însă aici, a urmat el, singurul lucru ruşinos e batjocorirea.

Şi deodată a adăugat cu altă voce, mai întunecată, surdă: Şi totuşi se întâmplă uneori, mi se întâmplă aproape în fiece noapte să mă trezesc şi să cobor acolo ca să mă răzbun pe ei în întuneric. Să-i scot din minţi de frică pe toţi. Să mă arăt fără veste lucind slab ca un schelet în geamurile lor după ce au stins lumina. Ori să râcâi podelele şi să zgudui bârnele acoperişului, ca să viseze urât. Ori să se trezească scăldaţi în sudori red, crezând că au şi ei huhurită. Şi la câţiva ani o dată ispitesc copii să vină aid. Ca Nimi Ciuhurezu’. Ori ca voi.

25

Maya a şovăit o clipă, apoi a dat drumul cu grijă întrebărilor: Dar, de fapt, de ce-ai hotărât să fugi? De ce n-ai încercat să-ţi găseşti măcar un prieten ori doi? Ori o iubită? Cum de nu ţi-a dat prin cap că ar trebui să încerci măcar să schimbi ceva? Ori să te schimbi tu? N-ai fost niciodată destul de curios ca să încerci să pricepi ce anume îi face pe ceilalţi să râdă de tine? De ce de tine anume? Prea multe întrebări? Nu? Mama se supără mereu pe mine: Ce tot pui atâtea întrebări, potoleşte-te, fiecare întrebare de-a ta mai face o crăpătură în pereţii casei noastre.

Bărbatul n-a ridicat ochii către Maya ori Matti, şi nici nu s-a grăbit defel să răspundă, privindu-şi cu amărăciune vârfurile degetelor şi unghiile mari şi înnegrite. Apoi a răspuns la toate întrebările Mayei cu patru cuvinte: îmi era tare greu.

După o clipă a adăugat: Şi eu puneam tot timpul întrebări. Dar acele întrebări îi făceau să-şi bată joc şi mai mult de mine. Până ce au fost atâtea crăpături, încât am rămas fără casă.

Matti a zis: Maya. Încetează.

Însă Maya i-a răspuns, mânioasă: Da’ de ce, Matti? De ce să încetez? Nu ştie decât să-şi plângă de milă, habar n-are că tocmai el e cel care a abătut nenorocirea asupra satului nostru. Chiar şi acum, după atâţia ani, când îl întrebi de ce a fugit ocoleşte răspunsul.

Matti a zis: Dar şi Nimi a fugit. Aşa cum au făcut şi animalele. Ştii cum e când încep bruftuluielile. Şi batjocura. Uneori mă gândesc şi eu să fug de ei, de toată lumea, de casa mea, de părinţi, de ceilalţi copii, de oamenii mari, de surorile mele, de toată lumea, şi să-i las să creadă că am huhurită. Să fug şi să trăiesc de unul singur într-o grotă din pădure, ca să nu-mi mai poată zice nimeni fă asta şi nu face aia şi cum de nu-ţi crapă obrazul de ruşine.

La asta, răspunsul Mayei a fost Dar atunci când visezi să fugi, Matti, nu te gândeşti să iei cu tine tot ce creşte pe pământ. Ori apa. Ori lumina. Şi nu visezi că o să te întorci noaptea ca să te răzbuni pe toată lumea.

S-a lăsat tăcerea. Până ce Nehi a zis: Dar, de fapt, şi voi doi aţi fugit. Iar acum tot satul e în fierbere din pricina voastră, iar părinţii voştri sunt zdruncinaţi şi deznădăjduiţi.

26

Şi aşa, copiii şi-au petrecut toată seara în casa lui Nehi Duhul Muntelui. Şi seara se lăsa încet de tot, ca şi cum ar fi fost vrăjită, şi ceasuri în şir i-a dezmierdat lumina dulce a înserării. După lumina înserării a venit lumina amurgului, şi după nu ştiu câtă vreme soarele a început să asfinţească, iar asfinţitul a ţinut-o aşa multă vreme şi nu se mai sfârşea, ci pâlpâia şi zugrăvea pe cerul larg un curcubeu de culori gingaşe, ca şi cum acolo, sus, ar fi fost înlăturat până şi timpul însuşi. Şters. Pe vede.

Interiorul casei întărea ceea ce văzuseră copiii de afară – nu era vreo cetate, doar o casă largă şi destul de înaltă, clădită din buşteni groşi, cu o grădină de jur împrejur. Matti şi Maya s-au plimbat prin grădină şi s-au întors în casă, au mâncat, au băut şi au tăifăsuit. Asta fiindcă Nehi, după ce i-a înspăimântat, pe dată s-a străduit să-i îmbuneze şi le-a pus dinainte poame minunate, din care nu mai gustaseră în viaţa lor. Apoi au ieşit iarăşi în grădină, ca să stea cu animalele, zburătoarele, gâzele şi târâtoarele. Lumina se topea încetişor, însă întunericul se ţinea deoparte. Seara a venit şi a plecat, plutind

alene de-a lungul cărărilor grădinii de la un strat de flori la altul, o seară nehotărâtă, care nu voia să fie şi nu voia să nu mai fie.

Nu era nici zi, nici noapte.

Iar Matti îşi zicea: Nu-mi amintesc, însă n-am uitat cu totul că am fost aici odată, într-o vreme care era cam ca acum, nu era zi şi nu era noapte, nici lumină şi nici nelumină, şi, de fapt, nu era timp, ci opusul timpului, şi totul în jurul meu era blândeţe şi iubire. Un vis? Când eram bolnav? Când eram mic? În aiurarea pricinuită de fierbinţeală? Când eram încă sugar? Ori poate chiar mai devreme, înainte să vin pe lume?

De pe la patru-dnci anişori Nehi, care pe atunci se mai numea Na'aman, îndrăgea animalele şi nu uita niciodată să le dea de mâncare, chiar şi muştelor şi furnicilor şi peştilor din râu.

Iar lumea din sat îşi bătea joc de tine şi din pricina asta, a zis Maya.

N-a rostit vorbele ca pe o întrebare, ci ca pe ceva deja ştiut.

Iar Matti a zis: încă n-au uitat asta, dar nici nu-şi amintesc. Poate că **cir** trebui să mai fie o vorbă, o vorbă anume care să însemne şi amintire, şi uitare: în răstimpuri, din senin, o mamă sau un tată din sat se apucă să le arate copiilor lor cum face un animal ori o pasăre. Însă după o clipă le pare rău şi-şi vin în fire şi zic că animalele nu sunt decât în basme. Apoi oftează, fiindcă învăţătoarea noastră, Emanuela, ne zăpăceşte aşa de tare cu toate poveştile alea zălude despre animale, pe care le scoate din sărmana ei minte.

Când Matti a zis că ar trebui să fie o vorbă care să însemne şi amintire, şi uitare, Mayei i-a venit în minte mama ei, Lilia, care împrăştie seara firimituri de pâine pentru păsările care nu-s acolo şi aruncă în râu bucăţi de pâine pentru peştii care s-au făcut de mult nevăzuţi. Ziua se apropie de sfârşit. Chiar acum mama ei stă singură pe malul râului, şi curând o să înceapă toţi să-şi facă sânge rău din pricina noastră. Ori poate că acolo, jos, au trecut multe zile şi nopţi, zori şi amurguri, şi cu toţii şi-au luat deja gândul de la noi, şi numai aici a stat timpul în loc? Iar râul, şi-a zis Maya, râul acela n-are odihnă, clocoteşte zi după zi, şerpuind printre ogrăzile satului, gonind orbeşte la vale, năpustindu-se în bulbuci pe coastă în jos, cu malurile albite de spumă, ca şi cum ar fugi de noi, coborând către cine ştie ce vale paşnică, şi poposeşte o clipă în satul nostru doar ca să-l blesteme.

Maya a zis: Curând trebuie să pornim înapoi. Cei de-acolo o să-şi facă

sânge rău din pricina noastră. O să creadă că ni s-a întâmplat o nenorocire.

Matti a zis: încă un pic. Până la sfârşitul poveştii.

Iar bărbatul a zis: O să rugăm întunericul să mai adaste oleacă. Ne-am înţeles de mult cu seara să vină cătinel.

27

Maya a zis: Dar ne-ai făcut un rău îngrozitor atunci când ai luat cu tine toate animalele. Şi erau unele cu care nimeni nu se purta rău. Ai luat până şi animalele care erau iubite, care erau fericite că fac parte din familie, ca, de pildă, câinele lui Almon şi pisica Emanuelei cu cei trei pisoi. Eu zic că luarea cu de-a sila a animalelor a fost mai neomenoasă chiar decât batjocura pe care ai suferit-o. Iar tu, când ai hotărât să te răzbuni, ai stat vreo clipă să te întrebi pe cine te răzbuni de fapt? Pe cei care au râs de tine? Pe cei care se purtau rău cu animalele lor? Ori te răzbunai pe Almon şi Solina şi mama mea şi Emanuela, pe care încă mai spui c-o iubeai?

Na’aman a ridicat din umeri şi părea că încearcă să-şi îngroape gâtul şi capul între ei. Ca şi cum s-ar fi urâţit deodată chiar sub ochii lor. Iar mâinile au început să-i zvâcnească în toate părţile, căutând ceva, de parcă s-ar fi rugat să li se îngăduie să nu mai fie mâini, să stea ascunse, să poată să fugă de la stăpânul lor şi să nu se mai înturneze vreodată. Iar când Maya a rostit numele Emanuelei, la colţurile gurii lui Nehi s-a ivit pe dată un fel de strâmbătură care era deopotrivă mâhnită şi un pic răutăcioasă, o zvâcnire de răutate care cerşea totodată un strop de înţelegere.

Cum, nu vă place aici? a zis el, arătând dintr-odată mâhnit, nu vreţi să rămâneţi? Măcar un pic? Fie. Duceţi-vă. Nici că-mi pasă. Duceţi-vă. La urma urmei, nu-s singur aid. Duceţi-vă. O să mai ţin întunericul, să nu vină peste voi până nu ajungeţi acasă. Duceţi-vă. Nu-i nimic. Duceţi-vă. Dacă aş fi vrut cu adevărat să mă răzbun, v-aş fi putut ţine aid, la mine, pentru totdeauna. Ori aş fi putut măcar să vă răspund la întrebări punându-vă şi eu nişte întrebări grele. De pildă, de ce voi toţi îi lăsaţi pe părinţi să vă închidă gura ori de câte ori căutaţi să aflaţi ce s-a întâmplat cu adevărat înainte de venirea voastră pe lume? De ce îi lăsaţi întotdeauna să schimbe vorba? Poate pentru că nu vreţi de-adevăratelea să aflaţi, să ştiţi? Poate chiar vă e frică să ştiţi? Fiindcă-i mai

uşor să fii minţit şi să nu porţi pe umerii tăi tineri povara tuturor tainelor părinţilor? Nu numai voi doi, ci toţi copiii din sat? Vă prieşte de minune că părinţii îşi ţin pentru ei ruşinea şi vinovăţia şi nu vă mânjesc şi pe voi. Nu-i aşa? Ori poate că aţi şi ghicit deja adevărul, însă gândul vă înfricoşează prea tare. Căci, dacă aţi ghicit bine, atunci dintr-odată, de acum încolo, nimănui nu-i va mai fi îngăduit să rănească ori să batjocorească pe altcineva. Şi cum am mai putea să vieţuim şi să ne veselim fără să înjosim din când în când pe cineva? Fără un strop de bruftuluire, fără bătaie de joc, fără să călcăm din când în când în picioare pe cineva?

Maya a zis: Uite ce-i, Nehi, tu însuţi îţi baţi acum joc de noi, ceilalţi. Şi zău că-ţi place, nu-i aşa?

28

Na’aman se simţea aşa de însingurat, că a învăţat să stea de vorbă cu animalele pe limba lor. După câţiva ani, când tot satul a început să spună că are huhurită, să-l ocolească şi să azvârle în el de departe cu pietre şi cu bucăţi de ţiglă, şi-a găsit în munţi o grotă şi a trăit acolo singur, hrănindu-se cu ciuperci şi poame din pădure. Doar uneori, noaptea, aştepta până ce toţi sătenii se închideau în casele lor, şi atunci cobora, rătăcind ca o umbră pe ulicioarele satului întunecat.

Coboară şi acum. În beznă. Coboară doar atunci când toată lumea e dincolo de obloanele şi zăvoarele de fier. Coboară să umble prin sat, căci îi e urât aici, sus, cu toată dragostea lui faţă de vieţuitoare, cu toate minunile muntelui.

În bezna nopţii fără lună, rătăceşte pe uliţele înguste, pustii. Iar uneori el şi Nimi se apropie tiptil de câte o casă şi iscodesc prin crăpăturile obloanelor familiile care-şi văd în tihnă de treburile lor paşnice dinaintea somnului.

Căci e plăcut să asculţi printre perdele povestea pe care i-o citeşte un tată copilei cuibărite în pat, ori cum o mamă aşezată pe colţul patului unui băieţel îngână un cântec de leagăn care iscă deodată o durere în inima bătrână a lui Nehi. Şi uneori îi place să tragă cu urechea printr-o fereastră închisă pe jumătate la vorbele somnoroase pe care le schimbă între ei soţii obosiţi, pe când îşi beau ceaiul dinainte de culcare, în căldura odăii lor, ori când şed şi

citesc în tăcerea nopţii. Ori atunci când cei care trăiesc într-una dintre case se întâmplă să rostească nişte vorbe care-i sfâşie inima lui Nehi şi-i umplu lui Nimi ochii de lacrimi, vorbe simple, cum ar fi: Ştii, îţi şade tare bine cu capotul ăsta înflorat. Ori: îmi pare aşa de bine că azi te-ai dus în sfârşit să dregi treptele pivniţei, mulţumesc. Ori: Povestea aceea pe care i-ai spus-o la culcare băiatului a fost tare frumoasă, mi-a adus aminte de copilăria mea.

Şi aşa rătăceşte el noaptea două-trei ceasuri printre ogrăzile pustii, singur, iar uneori cu Nimi, până ce se stinge ultima lumină din sat, la fereastra lui Almon. Fiindcă simt invidios. Invidios pe ei din pricina tuturor lucrurilor pe care le au, iar eu nu le-am avut şi nici n-o să le am vreodată.

Maya a zis: Se pare că lucrurile pot să fie destul de triste şi aicea, sus.

29

Dar, ştiţi, eu n-am luat animalele, a zis Nehi. În niciun caz pe toate. Într-o noapte, pur şi simplu au plecat din sat şi au venit după mine în pădurea din vârful muntelui. Până şi animalele care-şi iubeau casa şi cărora le-a fost greu să hotărască dacă rămân ori pleacă – aşa ca Zito, câinele lui Almon Pescarul, şi pisica tigrată a Emanuelei, cu pisoii săi –, până şi ele au hotărât în cele din urmă să urce cu mine, laolaltă cu celelalte. Nu fiindcă le-aş fi făcut eu vrăji, şi nu fiindcă voiam să mă răzbun, ci fiindcă până şi animalele simt teama pe care o cunoaşteţi prea bine, teama că nu eşti la fel ca toţi ceilalţi, că stai pe loc când toată lumea pleacă ori că pleci când toată lumea stă pe loc. Nid unul nu vrea să rămână fără turma lui ori să fie izgonit din cireadă. E de-ajuns să te îndepărtezi un pic de gloată o dată sau de două ori, şi nu mai eşti primit înapoi. Pentru că ai deja huhurită.

La început Na’aman şi-a înjghebat singur din crengi o colibă mică într-un luminiş de pe vârful muntelui, şi în fiecare zi prietenii lui, animalele, îi aduceau tot ce-i era de trebuinţă: oile şi caprele îl lăsau să le mulgă, găinile îi dădeau ouă, albinele făceau miere, râul îi aducea zăpadă topită, veveriţele adunau pentru el tot felul de poame, iar micuţele cârtiţe scurmau pământul după cartofi. Erau chiar şi alaiuri nesfârşite de furnici care-i aduceau boabe de grâu de prin lanurile din vale, ca să-şi poată coace nişte pâine. Lupii şi urşii îl vegheau şi-l apărau. Şi a trăit aşa ani în şir, departe de toţi oamenii şi

înconjurat de dragostea vieţuitoarelor mari şi mici. Broaştele i-au scurtat numele din Na’aman în Na’ai, iar în gura şacalilor şi păsărilor de noapte Na’ai s-a preschimbat în Nehi.

30

Cu mulţi ani înainte, rătăcind prin sălbăticie, Nehi a ajuns într-o vale pitită dincolo de şapte creste de munţi şi şapte prăpăstii adânci, şi a dat peste o tufă mică pe care creşteau boabe albe şi vişinii cu gust aidoma cărnii. Nehi le-a botezat cămine. A pus prin toată pădurea seminţe de cămine şi le-a îngrijit până s-au înmulţit şi s-au răspândit, căci băgase de seamă că tuturor răpitoarelor le plăcea gustul căminelor şi le mâncau cu atâta poftă, că nu mai aveau nevoie să vâneze făpturile mai slabe. Aşa că Nehi a izbutit cu încetul să înveţe tigrii să se joace cu iezii şi lupii să vegheze turmele de oi, şi chiar să se culce printre ele, aşa încât lâna moale să le ţină de cald în nopţile friguroase. Vieţuitoarele nu se mai vânau una pe alta în acele păduri, şi nicio făptură nu se mai temea de animalele de pradă. Însă n-au uitat cu desăvârşire.

31

Şi, după încă o plimbare prin grădină, Maya şi Matti puteau deja să spună câteva vorbe în vrăbiană, precum şi vreo două propoziţii în mâţolă şi vacheză, şi pricepeau pe ici, pe colo graiul muştelor. Nehi şi toate vieţuitoarele din grădină i-au rugat pe Matti şi Maya să mai stea acolo cu ei măcar câteva săptămâni.

Însă Matti a luat-o pe Maya de mână şi a zis: Cei de jos îşi fac griji din pricina noastră. Nu se cuvine să-i mâhnim.

Apoi Matti şi-a amintit că tocmai acum, chiar în clipa asta, când se lasă întunericul, toate casele din sat sunt ferecate, toate obloanele sunt închise şi fiecare uşă e încuiată cu două-trei zăvoare de fier. Părinţii lor trebuie să fie tare îngrijoraţi, şi poate că tot satul a pornit cu torţe în căutarea lor, şi poate că deja s-au lăsat păgubaşi, iar acum sunt pe la casele lor, fiecare familie în dosul zăvoarelor şi obloanelor de fier.

Aşa că Maya şi Matti l-au rugat pe Nehi să le dea un cerb sprinten ori un

câine care să-i călăuzească în josul muntelui, spre casă. Desigur, au făgăduit că n-o să spună niciodată cuiva ce văzuseră cu ochii lor ori auziseră cu urechile lor în ascunzătoarea Duhului Muntelui, şi nici n-o să sufle vreo vorbă despre toate minunile din grădină.

Însă Nehi iarăşi le-a zâmbit gânditor, un zâmbet modest, aproape sfios, ba chiar trist, însă un piculeţ viclean, un zâmbet care nu răsărea pe buze, ci în zbârciturile din jurul ochilor, şi se împrăştia în jos, prin păienjenişul de şănţuleţe de pe obraji, până ce se oprea şi zăbovea o clipă la colţurile gurii. Şi după ce a zâmbit, a zis că nu-i fac trebuinţă astfel de făgăduieli, la urma urmei, chiar de-ar povesti totul acolo, jos, chiar de-ar îngrămădi amănunt peste amănunt, cine să-i creadă? Toţi sătenii s-ar mulţumi să râdă de ei şi să-şi bată joc dacă le-ar spune ce au văzut: osânda celor ce se îndoiesc este să se îndoiască întotdeauna, până şi de îndoielile lor. Iar osânda bănuielnidlor este ca veşnic să bănuiască pe toată lumea. Să se bănuiască până şi pe ei şi bănuielile lor.

Matti a zis: în clipa în care învăţătoarea Emanuela şi Almon Pescarul încep să ne spună poveşti cu animale toată lumea râde de ei. Oamenii mari şi copiii. Dar uneori unul dintre oamenii mari uită o clipă să-şi bată joc, poate că simte dintr-odată căinţă ori alean, şi începe să vorbească despre toate lucrurile pe care tot el o să le tăgăduiască după încă o clipă. Întotdeauna e unul care începe, iar toţi ceilalţi îi închid gura. Dar de fiecare dată e altcineva care începe. Iar uneori, la şcoală, unul ori altul dintre băieţi le spune celorlalţi că devreme de tot, când se crăpa de ziuă, iar el era pe jumătate treaz şi pe jumătate adormit, i s-a părut că aude de departe cip-cip, ori bzzz, ori drip. Toţi sar cu gura la el şi-i zic să tacă şi să nu-i scoată din ţâţâni. Oare părinţii tăgăduiesc totul din pricină că le e tare ruşine? Ori poate că au hotărât să-şi ţină gura ca să poată stăvili mâhnirea. Dar eu nu cred că a uitat cineva cu adevărat ceea ce tot satul a hotărât să uite.

Atunci Nehi i-a rugat să-i povestească un pic cum e prin sat ziua. Pentru că el coboară acolo numai noaptea. I-a rugat frumos să-i spună cum arată piaţa pietruită în serile lungi de vară, între lumina zilei şi lumina asfinţitului. Şi cum e când Danir Tiglarul şi ajutoarele lui şi alţi flăcăi şi fetişcane se adună acolo să pălăvrăgească, să bea bere, să râdă şi uneori chiar să cânte câte o jumătate de ceas ori un ceas întreg. Şi ce mai face Almon Pescarul? Tot se mai ceartă cu pomii din grădină? Tot mai cioplește animale de lemn cu briceagul? Într-o zi

aproape că n-am mai putut să mă înfrânez ori să aştept miezul nopţii, aşa de mult îmi doream să cobor pe lumină în grădina lui de zarzavaturi, să dau jos sperietoarea de ciori şi să stau acolo, în locul ei, cu braţele desfăcute ca o cruce. Almon e aproape orb, poate că n-ar fi văzut nicio deosebire, şi am fi putut să ne ciorovăim amândoi.

Şi ce mai povestesc femeile la băcănie? Şi cum tăifăsuiesc femeile care spală rufe la cotul râului? Şi cum arată acum Emanuela? Şi bătrânii care se adună pe băncile de pe malul râului la zece dimineaţa şi-şi aprind pipele? Dacă nu m-aş teme că o s-o ia la goană cu toţii urlând ca din gură de şarpe, poate că aş coborî totuşi o dată pe lumină. Doar o dată. Să mă furişez acolo şi să şed cu ei, să mă amestec în dorovăielile-amintirile lor şi să trag în piept aroma fumului din pipe. Poate că unii dintre ei nu m-au uitat cu totul?

Maya a zis: Cei care-şi amintesc sunt făcuţi de ocară. Cei care tac rămân tăcuţi.

32

Ia închipuiţi-vă un pic, le-a spus Maya lui Matti şi lui Nehi, care păşea alături de ei pe cărarea şerpuită din pădure, pe când se îndreptau spre casă sub ultimele raze ale asfinţitului, ia închipuiţi-vă un pic cum ar fi dacă într-o bună zi te-ai întoarce acasă, în sat, Nehi, şi toate animalele care ne-au părăsit de atâţia ani ca să meargă cu tine sus, pe munte, s-ar întoarce şi ele la noi. Ia închipuiţi-vă ce spaimă şi uluire, dar şi ce bucurie!

Matti a zis: Iar vrăbiile şi cintezoii şi-ar face iarăşi cuib prin copaci, porumbeii ar zburătăci în jurul tuturor porumbarelor, ciorile ar cârâi în geana zorilor, toate staulele şi coteţele de găini şi grajdurile şi ţarcurile ar fi drese, iar câinii ar lătra iarăşi prin ogrăzile noastre şi pe drumurile colbuite, şi roiuri de albine ar zumzăi în jurul stupilor.

Maya a zis: Iar bătrânul Almon ar şedea pe malul râului cu câinele lui drag şi ar sta la taclale cu peştii care s-au întors în râu, până şi vechea lui sperietoare ar putea în sfârşit să se certe cu păsări adevărate, nu cu Almon.

Matti a zis: Iar Solina Cusătoreasa i-ar dărui lui Ginome, bărbatul ei, un pisoi care să fie numai al lui. Ori poate un miel. Ori o veveriţă.

Maya a zis: Mama ar umbla prin tot satul înconjurată de un nor de păsări

şi le-ar hrăni pe toate cu firimituri de pâine, iar Emanuela i-ar face semn cu mâna din balcon, şi poate că, dacă te-ntord şi tu, Nehi, poate că, cine ştie…

Nehi asculta tăcut tot ce ziceau ei. O vinişoară ori arteră albăstrie îi tresălta pe tâmplă, ca şi cum ar fi zvâcnit mărunt acolo inima unui pui. Dar la capătul tăcerii a zis cu vocea lui joasă, o voce la fel de îmbietoare ca o bucătărie caldă într-o noapte de iarnă: Şi dacă iar îşi bat joc de mine? Ori mă bruftuluiesc? Ce-o să fie dacă mă prinde deodată setea să mă răzbun vătămând pe cineva ori făcând ceva rău?

După o clipă a adăugat: Şi dacă ţăranii voinici şi negri la inimă, cei ai căror părinţi erau în clasă cu mine pe vremea când Rafaela, mama Emanuelei, ne era învăţătoare, dacă iar încep să bată şi să suduie câinii, să biciuiască pisicile fără stăpân şi să le otrăvească, să înece şoarecii în hârdaiele cu zoaie şi să meargă iarăşi în pădure cu puştile lor să ucidă cerbi, vulpi şi capre sălbatice, ca să le vândă pieile, şi să pună capcane pentru iepuri şi gâşte sălbatice? Şi să întindă iar năvoade ca să prindă peştii din râu?

După ce-au mai trecut de vreo dnci-şase cotituri ale cărării care era din ce în ce mai întunecată pe sub coroanele stufoase ale copacilor din pădure, Na’aman a zis: Fără îndoială, o să fie toţi încântaţi să-şi capete înapoi vacile şi caii, şi găinile care le fac ouă, şi caprele şi raţele şi oile şi porumbeii, da, iar unii dintre ei probabil că o să-şi îndrăgească iarăşi nespus de mult câinii şi pisicile şi păsările cântătoare. Asta – da. Dar cum rămâne cu şobolanii? Viermii? Ce-o să se întâmple cu libărcile şi ţânţarii şi păianjenii de prin case? Şi ce-o să i se întâmple lui Nimi acolo? Şi mie?

33

Când au ajuns la poalele pădurii, de unde se vedeau deja primele case din sat, Nehi le-a spus: Uite ce-i, e aproape noapte. Şi ai voştri îşi fac griji. Mergeţi acasă, şi, dacă vreţi, puteţi veni câteodată în ascunzătoarea noastră de pe munte. Puteţi sta cu noi câteva ceasuri, ori toată ziua, ori mai mult. Până atunci, aveţi mare grijă să nu vă molipsiţi de boala batjocoririi. Faceţi taman pe dos. Străduiţi-vă cu încetul să-i dezbăraţi pe prietenii voştri, ori măcar pe unii dintre ei, de năravul batjocoririi şi hărţuirii. Vorbiţi cu ei. Şi vorbiţi cu cei care jignesc şi chiar cu cei care bruftuluiesc, şi cu toţi cei care se bucură de răul

altuia. Vă rog pe amândoi, vorbiţi cu toţi cei care vor să vă asculte, încercaţi să vorbiţi chiar şi cu cei care râd de voi şi vă condamnă şi îşi bat joc. Nu-i lăsaţi să vă rănească, încercaţi să le spuneţi iar şi iar.

Până ce, într-o bună zi, poate că va fi o schimbare în inimi, şi atunci o să coborâm de pe munte, şi poate că se va ivi o inimă nouă în toţi oamenii şi animalele şi păsările, şi toţi mâncătorii de came se vor învăţa să mănânce cămine în loc să vâneze alte animale. Şi poate că toţi prietenii mei şi eu şi Nimi Ciuhurezu' vom putea să ieşim din codrul cel des şi să ne întoarcem în sat şi să ne ducem viaţa în case şi ogrăzi şi câmpuri şi grote şi pe malul râului, iar setea mea de răzbunare o să se fărâmiţeze şi o să cadă de pe mine ca pielea năpârlită a unui şarpe, şi o să muncim şi o să iubim şi o să ne plimbăm şi o să cântăm şi o să ne jucăm şi o să vorbim fără să ne fie alţii pradă ori noi să fim pradă altora, şi fără să ne batem joc unii de alţii. Acum umblaţi cu bine. Şi să nu uitaţi. Nici măcar când o să fiţi mari şi o să ajungeţi şi voi părinţi, să nu uitaţi. Somn uşor, Maya şi Matti. Noapte bună.

În vreme ce ieşeau din pădurea întunecată ţinându-se de mână şi se îndreptau către luminile din sat, Matti i-a zis Mayei: Trebuie să-i spunem lui Almon. Trebuie să-i spunem Emanuelei. Trebuie să-i spunem lui Danir.

Maya a zis: Nu numai lor, Matti. O să trebuiască să le spunem tuturor. Mamei mele. Bătrânilor. Părinţilor tăi. Şi n-o să ne fie uşor.

Iar Matti a zis: O să spună probabil că avem huhurită.

Iar Maya a zis: Şi trebuie să-l găsim pe Nimi. Trebuie să-l aducem înapoi.

Iar Matti a zis: Mâine.

Arad, august 2004